

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚULUI GALATI ● CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr. 156
februarie
2015

Suflet către Suflet!

Antoine de Saint-Exupéry - mit, geniu sau modă înțepenită?

Premiile revistei *Dunărea de Jos* ediția a X-a

Premiile Revistei *Dunărea de Jos* pentru anul 2014:

Secțiunea Poezie: *Ramona Sandrina Ilie* - Premiul Revistei *Dunărea de Jos* pentru cele mai frumoase texte; *Florin Dochia* - Premiul Revistei *Dunărea de Jos* pentru volumul *ORB PE MARE*;

Secțiunea Mass Media: *Digi 24 TV* - Premiul Revistei *Dunărea de Jos* pentru promovarea actului cultural;

Secțiunea Arte vizuale - Fotografie: *Adrian Zăinescu* - Premiul *Nicolae Spirescu* pentru contribuții la dezvoltarea și promovarea artei fotografice;

Secțiunea Proiecte culturale: Fundația *Dincolo de tăcere* – *Elisabeta Lăcătuș* și Fundația pentru ajutorarea vârstnicilor - Premiul Revistei *Dunărea de Jos* pentru impactul social și uman asupra gălățenilor;

Secțiunea Reviste literare: Revista *POEZIA* - Iași - Premiul Revistei *Dunărea de Jos* pentru inedit și consecvență;

Secțiunea Edituri: *Editura Tipo Moldova* – Iași, *Editura Tracus Arte* – București, *Editura Sinteze* – Galați - Premiul Revistei *Dunărea de Jos*;

Secțiunea Premii de Excelență: Premiul *Beyond the limits*, Tiberiu Pintilie.

Florina Zaharia, L.Dumitrache, Nicolae Bacalbașa, Cassian Maria Spiridon - Sergiu Dumitrescu

Cassian Maria Spiridon - Revista Poezia, Iași

Florin Dochia - autorul volumului Orb pe mare

Elisabeta Lăcătuș - Fundația Dincolo de tăcere

Aurel Ștefanachi - Ed. Tipo Moldova

Adrian Zăinescu - artist fotograf

Luna fotografiei

Așa cum ne-am obișnuit de câțiva ani, Fotoclubul Dunărea de Jos organizează lunar vernisaje fotografice. Și de fiecare dată ne sunt pregătite... surprize.

Acum a fost vorba de o interesantă expoziție a fotografiilor din orașul croat Osijek. Am putut admira cele peste 90 de lucrări expuse. La vernisaj au participat, ca de obicei, pasionații de fotografie din Galați, și nu numai.

Amfitrionul, președintele fotoclubului gălățean, Nicolae Sburlan, a făcut celor prezenți o prezentare a clubului foto croat, subliniind totodată buna colaborare cu Asociația Euro Foto Art din Oradea, care este un vechi partener al Fotoclubului gălățean.

Vernisajul a fost întregit de minirecitalul elevei Liceului de artă „Dimitrie Cuclin”, clasă de pian, Maria Isabela Nica, care este și membră a Fotoclubului *Dunărea de Jos*.

Până la sfârșitul lunii februarie, puteți admira lucrările fotografiilor croați din Osijek.

Seara Artelor la Cluj

„Seara artelor” este deja un brand al Școlii de Arte Cluj, brand care cumulează mai multe genuri de evenimente culturale și educaționale: examen de final de semestru, expoziții de arte vizuale, colaborări culturale, prezentări de activități culturale, dar și „porți deschise”. (Manager Școala Populară de Arte „Tudor Jarda”, Vasile Corpodean)

La invitația Școlii Populare de Arte „Tudor Jarda” din Cluj Napoca, la „Seara Artelor” ediția a III-a, din 5 februarie 2014, elevii Școlii de Arte, clasele de pictură-grafică și clasele de artă fotografică, din cadrul C.C.D.J. Galați, au participat, alături de cele mai însemnate școli populare de artă din țară, cu expoziția „Clipa”.

Au expus un număr însemnat de cursanți. De la pictură: *Liliana Stoleru, Monica Gurguiatu, Blaga Marilena, Ioana Rîmbu, Miruna Lupea, Valentina Băjan, Paula Mohorea, Gelu Drăgaică, Maria Petre, Ioana Ghiba și de la clasa de grafică: Diana Bradea, Irina Cocu, Ana-Maria Dudu, Maria Isabela Nica, Liliana Stoleru, Cristina Iorga, Alexandra Mihai, Paul Moscu*. Clasa de artă fotografică a fost reprezentată de: *Miruna Toma, Vlad Rusu, Maria Isabela Nica, Octavian Pațilea, Miruna Andone, Atena Kevorhian, Andreea Voinea, Ana Albu, Cristian Hăulică, Gabriela Cernega, Ioana Staicu, Ionuț Drăgoi, Diana Olteanu, Dan Cristian Oiță, Ofelia Popescu*.

Lucrările expuse vizează o multitudine de tehnici de lucru (acrilic, tehnică mixtă, colaje, ulei) plecând de la stilul clasic și apropierea unor concepții creatoare de artă contemporană.

Lucrările elevilor gălățeni pe simezele de la Cluj

Sergiu Dumitrescu, managerul Centrului Cultural Dunărea de Jos, invitat la „Seara Artelor”

Seară de poezie estoniană la Galați

Ambasada Estoniei în România, Filiala de Traduceri Literare București a Uniunii Scriitorilor din România, în parteneriat cu Centrul Cultural *Dunărea de Jos* sub egida Consiliului Județului Galați organizează în data de 25 februarie 2015, începând cu orele 17.00 evenimentul internațional intitulat „un cărăbuș sărută luna”.

Vor fi prezenți la acest eveniment trei poeți estonieni și traducătoarea Riina Jesmin.

Seara literară de poezie estoniană la Galați va fi coordonată de scriitorul și traducătorul Peter Sragher și se va desfășura la Sala Auditorium a Complexului Muzeal de Științele Naturii.

Poezii și prezentări din volumul *un cărăbuș sărută luna* – antologie de poezie estoniană contemporană, editura Tracus Arte, București, 2014

Traducere – **Riina Jesmin**

TRIIN SOOMETS

Triin Soomets (1969), poetă. În 1994 a absolvit filologia la Universitatea din Tartu. Din 1991 a publicat 10 volume de poezie, 2 volume de poezie pentru copii și 3 antologii. Membră a Uniunii Scriitorilor din Estonia din 1999. Premii: Premiul Juhan Liiv (2000, 2009), Premiul pentru cea mai vie carte acordat de revista Sirp (2004), Premiu la Festivalul Internațional de Poezie Antares, Galați (2007, 2010, 2011), Premiul Ivar Ivask (2010). Publicată în germană, engleză, olandeză, franceză, slovenă, finlandeză, galiegă, polonă, suedeză, portugheză, rusă, maghiară, albaneză, letonă, lituaniană, română, spaniolă, bulgară, macedoneană, hindi și faroeză.

xxx

trebuie să devin simplă
oricât de dificil ar fi
mușetelul din curtea natală
și drumul de pietriș
să le inventez
să-mi uit părinții cultivați
care-au știut să complice totul
de pildă să strivească îndoiala
iar unde-i întrebarea
acolo să fie și răspunsul

totul

xxx

totul începe de la cap
totul se repetă în mâini, în cosmos și în pântec
totul se stinge în pupila ochiului
cenușa – în aer fierbinte
și strigăte: așa îi trebuie!
totul începe cu o greșală
când țesătoarea visează
și în desen strălucește pe neașteptate o stea străină
te face să uiți de tine însăși la fiecare rând,
la fiecare mișcare,
te obligă să ascunzi și să furi
nu are loc
dar este locul în sine

DORIS KAREVA

A absolvit Universitatea din Tartu – specializare în filologie romanică și germanistică. Din 1979 lucrează la spațiul cultural Sirp. Între 1992 și 2008 a fost secretar-general al Comisiei Naționale Estoniene pentru UNESCO, iar din 2011 este editorul săptămânalului cultural Sirp. A publicat 14 volume de poezie, unul de eseuri și o carte de proză. A tradus poezie, piese de teatru și eseuri, a alcătuit antologii, a scris eseuri, prefețe și articole, texte pentru muzică și teatru, a susținut prelegeri despre cultură, educație și etică în Estonia și în străinătate. Poemele și eseuri traduse în engleză, rusă, germană, franceză, olandeză, norvegiană, islandeză, finlandeză, suedeză, cehă, slovacă, slovenă, letonă, lituaniană, polonă, scoțiană, irlandeză, catalană, maghiară, română, greacă, ebraică, hindi, thailandeză. Două premii naționale culturale (1993, 2005) și numeroase premii literare; 2001 – Ordinul Steaua Albă.

Îmbătrânind mă fac frumoasă

Îmbătrânind mă fac frumoasă
și voi scăpa de catarama speranței,
care m-a ținut toată tinerețea
în cureaua dezamăgirii.

Durerea este frica de durere.
Frica e frica de teamă.
Pricina tuturor piramidelor este
o clipă.

Viața și somnul

Viața și somnul – frunzele
aceluiși copac,
ale unei cărți fără spațiu.

Cel care o citește,
trăiește,
cel care o frunzărește,
visează.

Viața și somnul – două surori.
Iar a treia, cea mai tânără, este moartea.

JAAN MALIN

ak Luulur – poet, editor, eseist, curator de expoziții de artă vizuală, organizator de festival de poezie, organizator de poetry slam. A publicat 8 volume de poezie, iar ultimele patru sunt următoarele: Sulle.

Juhtumata juhuluulet (Șie. Poeme ocazionale care nu s-au petrecut niciodată, 2003), Frații 90 (100), 2010, Alati vahe (Totdeauna ascuțit, 2010), Meile. Eesti Kirjanike Liit seisuga 1. jaanuar 2010 (Nouă. Uniunea Scriitorilor din Estonia la 1 ianuarie 2010, 2012) și CD-ul său ON (PE, 2010) cu 6 din poemele sale sonore. Poemele sale sonore le-a interpretat în Estonia, Letonia, Lituania, Germania (locul 3 la „Europe Slam Days”, Berlin, 2009), România, Franța, Finlanda, Ungaria, Austria, Rusia și Belgia. Tradus în engleză, daneză, lituaniană, letonă, slovenă, rusă, română, sârbă, finlandeză și suedeză. În 2013 i-a apărut un volum de poezie în finlandeză.

Am trăit

A fost de-acum cu mulți ani mai bătrână decât
puterea-mi omenească această povară de bucurie, ce-i
dincolo de timp.

Ca o clipă frumoasă, căreia – cel ce-și caută pacea
sufletească și drumul lin – n-ar trebui să-i fie părtaș

– așa mă tem de tine viață captivantă
(și-n acest timp râvnesc sincer la tine)
că simt cum frumusețea ta înmugurită
mă stinge-n împovărata beatitudine.

xxx

Spre tine năzuiesc, îți spun, draga mea.
Cum am putut trăi eu fără tine?
Poate pentru că nicicând n-ai fost o absență –
atât de vie ai trăit în mintea mea,
încât nici o clipă nu puteai fi mai vie.
Da, nicicând n-am plecat departe de tine,
cu toate că n-am fost împreună.

Tema iubirii în romanele lui G. Călinescu

De la Jim la Ioanide. De la trăire dionisiacă la contemplație apolinică

Cătălina Radu

G. Călinescu a demonstrat că „romanul este viață”. Iubirea apare sub toate formele: juvenilă, matură, maternă/paternă, iubirea pentru creație.

Cărțile sale ascund o serie de reflecții morale, de maxime pe această temă:

„Iubește statornic numai o femeie (...) Dar nu întoarce capul ipocrit de la altele, multe sunt divin de frumoase”.

(Ioanide)

Otilia, fiind preocupată de viitorul lui Felix, dă dovadă mai mult de sentimente materne:

„Tu nu trebuie să te gândești la iubire înainte de a-ți face o carieră strălucită. Iubirea e un cuvânt mare dar apoi vezi că singură nu ajunge”.

„Cine iubește își ascunde sentimentele, nu face rău celui alt.”

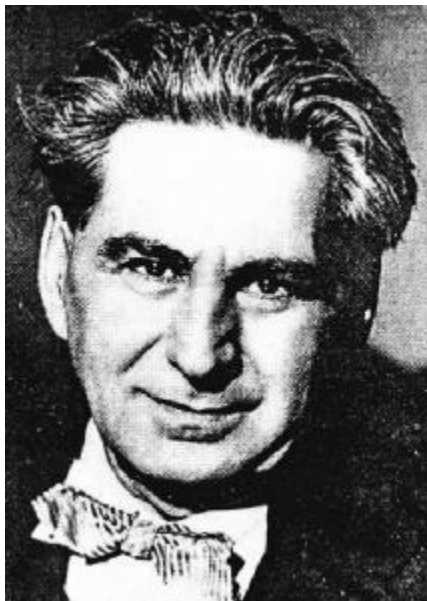
„O fată admiră un tânăr cu gânduri serioase, dar se obosește și adesea preferă oamenii mediocri.”

Personajele sale se împart în două mari categorii: cei apți pentru iubire și cei sortiți singurătății.

În *Cartea nunții* există „cel mai tipic cuplu adamic”¹: Jim și Vera, simbolizând Femeia și Bărbatul care ocrotește și inițiază. Ei descoperă iubirea și participă la Facerea lumii, ceea ce nu vor putea face Felix și Otilia. Pentru Jim, Vera este „un arhanghel de candori și lumini”, și el se miră că lumea nu se trage înspăimântată de fulgere la o parte, în semn de umilință și adorație.

Cartea nunții e un imn al iubirii conjugale. Prezintă:

a) **simptomele iubirii** – privind-o pe Vera în tren, Jim simte nevoia de a o proteja și mângâia. Iubind, Vera slăbește, n-aude ce i se vorbește, cade pradă reveriilor, urmate de

accese de plâns, tremurături, convulsii. Repetă în gând scena sărutului și trăiește toate zilele ca într-o așteptare nedefinită.

b) **alegerea** – criteriile sunt:

- Frumusețea („Iubea abstract pe oricine ar fi corespuns satisfăcător simțului său estetic”.)

- Credința și devotamentul

- Supunerea

- Ingenuitatea

c) **căsătoria** care are drept scop procreația („Jim, te iubesc fiindcă tu ești tatăl copilului nostru”.)

Iubirea conjugală înseamnă începutul unei noi existențe: „De

acum tu nu mai ai nici părinți, nici frați și copilăria ta s-a sfârșit.”, îi spune Jim Verei. Atribuțiile de soț sunt legate de cele de părinte și protector.

Căsătoria echivalează cu o fugă din infern, dar rămâne doar o aspirație pentru mătușile lui Jim. La masa dată în cinstea nunții, toți invitații slăvesc în felul lor instituția căsătoriei: *Numai căsnicia îți conservă forțele și te face capabil de muncă*, declară domnul Emilian.

Pe de altă parte, Jim e lipsit de sentimente de dragoste față de mamă. O numește tanti Magdalina, o privește cu o milă ascunsă, chiar și vestea căsătoriei i-o comunică târziu. În romanele sale întâlnim orfani, părinți vitregi, tutori, existând o legătură între operă și biografie.

În *Enigma Otiliei* tema iubirii nu ocupă prim planul, dar creează această impresie. E un roman al educației sentimentale. Cuplul Felix – Otilia s-a impus în conștiința publicului cititor în categoria eșecului provocat din interior. Ov. S. Crohmălniceanu consideră că „Un singur gest ar opri toată rostogolirea aceasta fără scăpare, dar gestul nu e posibil, Felix nu poate să-l întrebe pe tutorele său de ce venituri dispune cu adevărat. Pascalopol nu-i poate smulge lui moș Costache banii și să-i depună la bancă pe numele Otiliei. Pare aproape neverosimil cât de puțin efort ar fi necesar pentru ca prăbușirea către care merge

destinul Otiliei să nu se producă.”

Otilia nu e o ființă docilă precum Vera, ci surprinzător de matură, complexă, conștientă de propriile defecte (răsfățul, instabilitatea, luxul). Ea se declară inferioară lui Felix. Ea se opune căsătoriei, deși moștenirile ar fi asigurat un trai decent, pe motiv că i-ar frâna cariera. În realitate își apără libertatea: „Și-ți spun sincer că o căsătorie mi se pare ceva pedant, paralizant, ceva gen Aurica. (...) Felix dragă, te iubesc, dar vreau să mi se mai zică domnișoară, e așa de chic. Ia închipuie-ți – Doamnă! Stimată doamnă! – e oribil.”²²

Otilia este iubită în felurite moduri de toți bărbații: de Felix, juvenil, de Pascalopol, senzual și patern („N-am prea stat să disting ce e patern și ce e viril în dragostea mea”, îi mărturisește moșierul lui Felix. „N-aș putea să-ți spun dacă iubesc pe domnișoara Otilia ca părinte sau ca bărbat”), de moș Costache, la modul tutorelui, de Stănică.

Afecțiunea reciprocă pe care și-o arată Felix și Otilia stă sub semnul statutului lor filial particular. „E o dragoste între doi orfani cu tot felul de sublimări.”²³ Otilia are față de Felix atenții părintești. El îi mărturisește la rândul său: „Înțelegi că am găsit în tine tot ce mi-a lipsit în copilărie”. „Nu Otilia are vreo enigmă, ci Felix crede aceasta”, explică romancierul. „Pentru orice tânăr de douăzeci de ani, enigmatică va fi în veci fata care îl va respinge, dându-i totuși dovezi de afecțiune”. E o iubire juvenilă care trădează și o psihologie specifică orfanilor, dornici să-și compenseze frustrările sentimentale și predispuși să încurce planurile afectelor.

Felix e tânărul care nu poate accepta existența ternă, burgheză, deci nu-i rămâne decât să evadeze din „cercul strâmt” al acesteia. Văzut din perspectiva Otiliei, el devine Lucafărul. Otilia este o Cătălina. Ea îl iubește pe Felix și l-ar urma pe drumul ales, dar nu-i este ușor să renunțe la traiul fără complicații oferit de Pascalopol, care nu e nici pe departe un Cătălin, ci tot un astru, poate chiar de mărime superioară în raport cu Felix, dar un astru rătăcit. Felix își reprimă iubirea, suferă în singurătate. Înfrângerea sa în sfera erotică e de natură a-l îndârji și mai mult în hotărârea de autorealizare în

plan profesional. Otilia reprezintă pentru Felix o probă a devotamentului, a statorniciei. Vocația lui Felix nu se rezumă la alegerea ființei iubite, ca în cazul lui Jim.

Sensul fundamental obiectiv al romanului este incompatibilitatea între spiritul creator și orizontul strâmt, climatul sufocant al existenței.

În final, Pascalopol îi arată lui Felix o fotografie a unei doamne foarte picante, gen actriță întreținută, pe care el nu o recunoaște. „Speriat, Felix se mai uită o dată. Femeia era frumoasă, cu linii fine, dar nu era Otilia, nu era fata nebunatică. Un nor de platitudine feminină stingea totul.” Dintr-un „chip de-a pururi adorat” devine „un chip de lut”, asemeni tuturor, un chip banal, comun.

Cuplul Otilia – Pascalopol reprezintă o împlinire a aspirațiilor amoroase ale bărbatului matur, îndrăgostit aproape incestuos de o fată cu treizeci de ani mai tânără. Iată criteriul alegerii: „Dacă un tânăr ar avea răbdarea și bunătatea lui Pascalopol, l-aș iubi.”

Cuplul Stănică – Olimpia (având ca replică peste ani pe Aglae și Simion) este caricatura perechii Felix – Otilia, un fel de anticuplu. Aurica și Titi ilustrează, fiecare în felul său, suferința singularității.

În *Bietul Ioanide* și *Scrinul negru* nu întâlnim o pereche adamică, chiar dacă Ioanide și soția lui ar putea să reprezinte în unele momente un asemenea cuplu. Elvira întruchipează pe Junona adică familia, pasiunea conjugală. Pentru ea, instabilul Ioanide are un cult. Într-o discuție cu devotata Erminia, el face deosebire dintre *femeie* (iubită) și *soție*, relevând rolul social și moral al celei din urmă: „iubită ca atare e imaterială, rostul ei este de a converti energiile spirituale ale omului, soția e altceva: ea e un sanctuar despre care bărbatul nu se destăinuie în public. Femeia de care îți vorbesc e totdeauna alta, e un eveniment viril profesional, un episod

fulgertor. Un rapt, o inspirație, niciodată un fapt definitiv, pentru că formele din univers sunt inedite și ochiul e mereu solicitat de inedit...”

Ioanide nu ignoră frumusețile simple și trecătoare. Stima pentru soția sa nu-l împiedică să trăiască mici

Valentin Uritescu

„Nu am înțeles niciodată de ce nu ne-am respectat valorile”

Interviu realizat de Vall Alexandru

Un actor pe care l-a definit modestia, un actor care niciodată nu a tratat cu superficialitate rolurile ce i s-au oferit, fie ca au fost roluri ce i-au fost încredințate de la început sau roluri pe care alții, din lejeritate, le-au refuzat. Chiar dacă i s-a recomandat de către medici să nu mai facă efort, nici fizic, nici emoțional, nu i-a ascultat. Atunci când a fost nevoie de el, a strigat PREZENT! Valentin Uritescu are un of: viața printre cimenturile și asfalturile Bucureștiului, unde iarna parcă nu mai este iarnă, și nu poți vedea un pic de iarbă. Un loc mult prea închis pentru un ardelean cu o inimă atât de mare. Nu ar intra în politică pentru că nu poate să mintă. Vorbește cu o mare bucurie de fiul său, Bogdan, chiar dacă el mai bine ar sări de la patruzeci de metri pe niște amărâte de cartoane decât să spună patru versuri. Îl alintă ori de câte ori are ocazia pe Vlăduț, băiatul lui Bogdan, despre care spune că abia așteaptă să mai crească să-l poată învăța să pescuiască. Am încercat să-i smulg câteva vorbe dincolo de ipocrizia interviurilor ce par a fi trase la indigo. M-a primit în bucătăria în care tocmai frământa aluatul pentru pâine.

Dragul meu, m-am hotărât să nu mai cumpăr pâine aproape imediat după Revoluție. Atunci când timpul îmi permite, stau în bucătărie așa cum mă vezi. A face pâine, a frământa aluatul este ceva dumnezeiesc, ceva ce-ți dă o mare bucurie. Ardelean fiind, îmi place pâinea aceea crescută, gustoasă, plină de savoare. Dacă îți amintești, în timpul unei emisiuni am și gătit alături de regretatul Radu Anton Roman. Am preparat ciorbe, salate, mâncăruri ardelenesti. Bucătăria este, până la urmă, o artă dacă o faci cu suflet.

Ce poate fi mai frumos decât să vorbim despre teatru la facerea pâinii...

Nu mai vreau să fac teatru! Sunt contrariat și

nu-mi vine să cred, îmi este peste poate să înțeleg cum unii oameni iau niște decizii pripite și nefirești în raport cu meseria lor sau cu viața colegilor lor. La un moment dat, s-a pus problema la noi în teatru de cât câștiga un actor. Dragii mei, aflați că un actor care muncește, nu unul ce trece prin teatru doar ca să aibă de unde pleca, câștigă bani frumoși; repet, în raport cu efortul fizic, dincolo de cel emoțional, pe care îl depune.

De ce anume îi este dor lui Vali Uritescu?

Vezi tu, îmi e dor de multe lucruri. Dar nu mă mai gândesc la teatru așa cum o făceam atunci când eram la Piatra Neamț sau la Brăila. Am trecut de o anumită perioadă, m-am realizat profesional. Nu mai fac teatru pentru că la T.N.B. nu mai este ce a fost, deși acolo sunt foarte mulți oameni care au ce oferi. Și nu mai fac teatru din cauza faptului că acolo există un om care, frumos spus, m-a dezamăgit. Nu poți să dai cu bâta în cei care, ani de zile sau foarte mulți ani de zile, au adus această instituție acolo unde îi este locul. Valoarea nu are vârstă. Nu înseamnă musai că dacă ești bătrân ești și bun, așa cum condiția de a fi tânăr nu-ți garantează succesul.

Îmi spuneți că atitudinea curajoasă pe care a avut-o Dan Puric v-a uluit. Despre ce situație este vorba?

În timpul unei ședințe, când se discuta problema noastră, a remunerării vârstnicilor, acest om, Dan Puric, s-a ridicat în picioare și a întrebat: Cum apreciați dumneavoastră, domnule director, performanța? Dar marea performanță? Văd că ai început să zâmbești. Știi care a fost răspunsul? Nu știi! Nici eu nu-l știu. Onorata conducere a rămas fără replică. Ce te faci când actori experimentați, cu notorietate, sunt distribuiți în piese care se joacă cu casa închisă stagiuni întregi?

Care este marea dragoste a lui Valentin Uritescu?

Marea mea dragoste este Margot. Să-ți spun povestea ei. Eram la filmări. Înainte de a începe filmarea, regizorul Ioan Cărmăzan a venit către mine și, punându-mi în mână o cutie de pantofi, mi-a zis: Tu, dragă Vali, ai să joci cu asta. Am ridicat capacul cutiei și mare mi-a fost bucuria când am văzut că înăuntru era un ghemotoc de blană. După filmări, m-am dus către cel ce făcuse rost de animaluț și l-am întrebat dacă îl poate duce înapoi de unde l-a luat. Pe un ton nevinovat, mi-a răspuns: Păi, l-am luat de acolo de sub pod, nea Vali, unde să-l duc?

Ei, atunci lasă că-l iau eu să îi fac o bucurie soției mele. Deși acasă mai avem o pisică, s-or înțelege ei. Ea este regina noastră, Margot - după numele filmului în care am jucat împreună.

Valeria și Valentin Uritescu împreună cu Margot

Ce rol v-a plăcut cel mai mult?

Sunt multe. Dar dacă ar fi să mă opresc asupra unuia, aleg rolul sergentului Șaptefrați, îmi este cel mai aproape de suflet pentru că a reprezentat, după părerea mea, ÎNCEPUTUL!

Un alt rol care mi-a adus o satisfacție este Raspliuiev, din Nunta lui Krecinski, spectacol pus în scenă de Felix Alexa la T.N.B. Criticul de teatru Mircea Ghițulescu spunea într-o cronică: La Uritescu, talentul este un fel de-a fi.

Cine v-a marcat copilăria?

Legătura pe care am avut-o cu bunul meu. Aveam vreo nouă ani, bunul meu era bolnav, avea gripă. Într-o dimineață, de cum m-am trezit, m-am dus în grajd. Am grijit de animale, am curățat ferestruicile, am dat cu var, totul strălucea. Bunul a fost impresionat, nu-i venea să creadă ceea ce vedea. Relația cu bunul a fost definitorie pentru omul Valentin Uritescu de mai târziu. Nu am spus-o niciodată până acum. Am convingerea că acestui om i se datorează faptul că eu sunt actor. Moșul meu era atât de sensibil, încât dacă îi recitam o poezie începea să plângă.

Ce înseamnă „acasă” pentru dumneavoastră?

Oriunde aș fi, abia aștept să ajung acasă. Știi

cum e, vii acasă la tine. Locul acela împrejmuit care simbolizează celula sufletului. Aici este locul în care mă simt stăpân, locul unde îl pot chema pe Dumnezeu să stau de vorba cu el.

Cum ați defini valoarea?

Atât timp cât cei care creează valoarea, dacă am intuit bine întrebarea, sunt apreciați și respectați, societatea se va așeza, la un moment dat, pe coordonatele ei firești. Marii noștri români au trebuit să meargă la Paris, să facă acolo bis. Nu am înțeles niciodată de ce noi nu ne-am respectat valorile, așa cum alții au făcut-o și o fac. Vorbind despre valori, dă-mi voie să-ți povestesc o întâmplare. Eu cu Ștefan Iordache am fost invitați la Paris de către reprezentanții Ambasadei Române. Am ales să jucam niște momente din Caragiale. Era, cred, un soi de dineu, sau așa ceva, nu-mi mai amintesc. Era prezentă lumea bună, printre care și prințesa Caragea, mama prințesei Brianna Caragea. Înainte de spectacol, am avut o discuție cu Fănică: Mai, Fănică, ce facem, că nu ne-am omorât cu repetițiile, ne facem de baftă la ăștia aici? La care Fănică se uită la mine mirat și-mi spune: Vali dragă, noi și când suntem proști suntem deștepți. Fii liniștit. A avut dreptate. După spectacol, Prințesa Caragea ne-a invitat într-o încăpere alăturată pentru a ne vorbi: Dragii mei, nu știu cum ați reușit, dar ați făcut din «pornograficul» de Caragiale un bici care m-a lovit direct în inimă. Mie nu-mi plac actorii francezi, sunt prea teatrali. Domnilor, vă felicit. Ne-a mulțumit frumos și a plecat. La care Fănică: Ce ți-e și cu gusturile astea rafinate, mă Vali...

aventuri, cu justificarea că artistul caută în varietate un ideal unic și absolut. Infidelitățile lui Ioanide justifică latura lumească a creatorului. Dragostea e pentru Ioanide o demonstrație de forță de seducție, necesară, crede el, creației. Modul lui de a se purta („patern și curtezanesc”) face bună impresie, femeii din generații diferite și-l dispută.

Erminia este logodnica veșnică, ea iubește și așteaptă 25 de ani fără speranță, o confidenta care discută cu înțelegere aventurile bărbatului. *Sultana* e ipostaza pasiunii agresive, îl iubește focos și revendicativ, vrea să fugă cu el în Egipt, dar, scandalizat de a fi îndepărtat de familie, arhitectul refuză. Prin *Ioana*, prozatorul exemplifică feminitatea

amorală. *Elvira*, soția, are față de Ioanide o afecțiune transcendentă. Când un indiscret, Gonzalv Ionescu, dezvăluie infidelitățile arhitectului, Elvira îl expediază pe imprudent. Ea trăiește cu modestie în umbra bărbatului și-i iartă dumnezeiește abaterile. „Ce om superior”, declară ea.

Dacă în *Bietul Ioanide*, moartea copiilor trezește simțul paternității, tradus în opere de artă, în *Scrinul negru* sentimentul patern caută o cale mai puțin spirituală. Arhitectul se îndrăgostește de secretara lui, Mini, o tânără cu fruntea delfinică, apoi de sora ei, Diana, atleta cu o carnație marmoreeană, de Cucly, baletista suavă. Există, firește, și Elvira, soția inteligentă și înțelegătoare care la apariția uneia din admiratoarele lui Ioanide, se retrage cu decență și cordialitate. Justificarea acestei disponibilități sentimentale ar fi că arhitectul are nevoie să fie stimulat, toate marile opere având în spatele lor o iubire puternică. Pe Elvira o iubește cu prietenie, pe Mini spiritual, tot spiritual, dar cu o prețuire mai mare acordată formelor ei statuare, o iubește pe Michaela-Diana și aproape marital pe Cucly.

M-me Farfara numește pe Ioanide „un monstru de seducție” în stare să dea și în genunchi porunci femeilor.

Ioanide iubește arta, ce-l sustrage obligațiilor paterne, îl izolează într-un turn de fildeș. Drama lui e

comparabilă cu a meșterului Manole.

Tipurile feminine care intervin în aventurile lui Jim și Ioanide pot fi dispuse astfel:

Medy – Erminia – Mini

Lola – Ioana – Mihaela

Dora – Sultana – Cucly

„De la *Cartea nunții încoace*, proza lui G. Clinescu se caracterizează prin treptată dezerotizare.”⁴ Erosul este pentru geniu un adversar periculos, femeia – un partener al propriilor aspirații.

G.Clinescu apare ca o manifestare complexă în literatura noastră, ambiționând a fi artistul total de tip renescentist, dar și un fin psiholog.

Bibliografie:

Balot, N., *De la Ion la Ioanide, Prozatori români ai secolului al XX-lea*, București, Ed. Eminescu, 1974

Blu, I., *G. Clinescu. Eseu despre etapele creației*, Ed. Cartea Românească, București, 1970

Damian, S., *G. Clinescu, romancier. Eseu despre măștile jocului*, Ed. Minerva, București, 1974

Damian, S., *La ora 12, ziua. Eseu despre romanele lui G. Clinescu*, Ed. Du Style, 1995

Crohmlniceanu, Ov. S., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, Editura Universalia, București, 2003

Simion, E., *Scriitori români de azi*, II, Ed. Minerva, București, 1974

Note:

¹ Balot, N., *De la Ion la Ioanide, Prozatori români ai secolului al XX-lea*, București, Ed. Eminescu, 1974, p. 419

² G. Clinescu, *Enigma Otiliei*, Ed. Albatros, București, 1976, vol. II, p. 263

³ Ov. S. Crohmlniceanu, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, Editura Universalia, București, 2003, p. 353

⁴ S. Damian, *La ora 12, ziua. Eseu despre romanele lui G. Călinescu*, Ed. Du Style, 1995, p.188

Medicină și Cultură

Cartea (*Medicină și cultură*, N. Bacalbașa, Diana Popa, Ed. Didactică și Pedagogică, București 2010) este o reală enciclopedie, un volum consistent, de 700 de pagini. Pe cititorii cărții îi vor aștepta o călătorie prin cercurile cunoașterii, avându-l alături, pe post de Vergiliu, pe medicul Nicolae Bacalbașa cunoscut deja în toată țara datorită originalității și capacității de a da culoare chiar și celor mai anoste evenimente.

În același timp, cartea „Medicină și cultură” este un curs multiplu de sociologie, psihologie, fiziologie, psiho-terapie, fizioterapie, dar și de filozofie empirică, ca elemente de cultură universală. Evident, este un curs de comunicare multiplă studenților la medicină, ce vor purta în lume amintirea unui profesor erudit, de a ști adevărat și temeinic, de a oglindi știința altuia în propria sa conștiință.

Dincolo de orice (inter) dependență, aceste teme sunt stăpânite de relația, antropologică a evoluției speciei umane. Această relație coordonează temele reflexiv și tranzitiv. Subtil, în cuprins, doctorul Nicolae Bacalbașa practică și relații cum ar fi violența, comunicarea nonverbală, neuroplasticitatea.

„Cultura este modul nostru de a ne construi zilnic”, spune doctorul Bacalbașa, arătând că un asemenea curs face conexiunea între medicină și sfera generală a științelor omului. „Am plecat în alcătuirea lucrării de la răspunsul la întrebarea ce anume mi-ar fi plăcut să mi se spună când m-am angajat pe calea numită medicină”, justifică autorul acestui demers, util atât celor care acum pășesc pe calea medicinei, cât și celor care bătătoresc această cale prin munca lor statornică de zi cu zi și care au nevoie de a respira în acest spațiu comun al ideilor proaspete și mult mai puțin atinse de limitele impuse de pragmatismul dramatic al sistemului medical românesc.

Cartea conține 75 de teme, una din ele fiind „Cultura, antropologia culturală”, în care doctorul-scriitor Nicolae Bacalbașa pune întrebarea: Ce este (în fond) omul? Și tot dumnealui ne luminează cu un răspuns, trecându-ne prin clasificarea antropologiei: *fizică, culturală, arheologică*, cea culturală fiind *socială*, cu ramuri diverse, și *lingvistică*, precum și *antropologia umană*.

De exemplu, cultura, în primul capitol are 250 de definiții pe care medicul le coordonează în timp, în timpul meditației lui în opera unor mari lingviști, antropologi, fondatori de științe sociale, spre noi, cât mai plastic, cât

mai precis prin intertext: Cultura este un ansamblu de cunoștințe și competențe pe care un individ le dobândește, începând de la naștere, cu ajutorul creierului. Orice produs al culturii este o unitate dialectică între material și spiritual, text ce subliniază ideea anglo-saxonă a culturii, „ce și cum”-ul interacțiunii sociale.

Cultura impusă în forme concrete este mai grea ca lanțul, individul fiind un rezultat al culturii, un vector al acesteia, cât și un manipulator și creator de cultură. Ca vector, individul diseminează comportamentul cultural, ca manipulator, folosește atitudinile, valorile și modelele comportamentale pentru a-și promova interesele.

În calitate de creator, individul, inclusiv scriitorul, devine vehicul al schimbărilor culturale, printr-o relație în dublu sens: individ-cultură.

Credința de scriitor continua cu o revoltă: „Cât avem robie și cât libertate, unde se sfârșește natura și unde începe cultura: Cât se ... cu gena, cât suntem robi ai culturii și cât creatori ai acesteia, iată întrebările deschise ale antropologiei de astăzi.

Discurs sincer al scriitorului-om de știință, al unui creator de cultură, nesubordonată ideologiei, ideocrației de orice fel, discurs ce finalizează afectiv credințele și locațiile erudite ale culturii, în vorbe simple, literare, sonore respirații revelatoare.

Antropologia este un termen care provine din cuvântul grec „antropos” care înseamnă „om”. Cultura trimite la un înțeles larg al culturii, care include sfera socială, economică, politică, religioasă a comportamentelor umane. Din aceste motive, antropologia culturală este considerată o știință socială complexă, care adesea îmbină perspective ale altor științe sociale, precum sociologia, psihologia sau istoria.

Ca știință socială, antropologia studiază omul social, prin tot ceea ce acesta presupune, de exemplu, de la modul în care își construiește relația cu divinitatea, până la modul în care se îmbracă – considerând că toate aceste lucruri sunt utile pentru înțelegerea ca om cultural.

În concluzie, cartea „Medicină și cultură” este concepută pe un anumit nivel de acumulare a unor cunoștințe științifice, dar și din nevoia de expresie, de metaforă confesivă și prea plin epitet.

Andra DRAGOMIR - studentă

Trio PRO ARTE

Duminica, 08 Februarie 2015, Trio PRO ARTE, compus din ANDA PETROVICI - vioară, MARIN CAZACU - violoncel, NICOLAE LICAREȚ - pian, a susținut la Ateneul Român, Sala mare, un superb concert având în program: Joseph Haydn - Trio în sol minor, Hob. XV: 19; Wolfgang Amadeus Mozart - Trio nr. 1, în sol major, KV 496; Ludwig van Beethoven - Trio în sol major, op. 1, nr. 2

„Trio-ul funcționează ca un ceasornic, precis, exact.... A fost impresionant.... O revelație muzicală.....Un Haydn magistral, prezentat cu superbă lejeritate. Exuberanței colorate a Andei Petrovici, violoncelul lui Marin Cazacu i-a răspuns minunat de blând și de dinamic - la toate acestea adăugându-se și pianul lui Nicolae Licareț, arcuit și elastic. Fiecare nuanță era perfectă. Încordarea publicului a fost atât de mare, încât în pauze s-ar fi putut auzi zgomotul făcut de căderea unui ac cu gămălie în sala ahiplină....” Așa aprecia cronicarul german în luna septembrie a anului 2012 evoluția celor trei muzicieni români, Anda Petrovici, Marin Cazacu și Nicolae Licareț într-un program Haydn, Mozart, Beethoven pe scena Sălii Imperiale (Kaisersaal) a celebrului centru cultural reprezentat de Abaia din Ottobeuren. Astăzi, se poate spune fără temerea de a greși, că țelul propus de Trio PRO ARTE în momentul înființării sale, în 1978, acela de a realiza un ansamblu închegat și de durată, care să abordeze exemplar marele repertoriu cameral, a fost pe deplin împlinit. Fiecare concert, în țară sau în străinătate, este o sărbătoare a muzicii pe care cei trei interpreți o trăiesc intens împreună cu publicul lor. Anunțăm deci, cu bucurie, o nouă apariție în concert a Trioului PRO ARTE cu un program ambițios în care sunt alăturate capodopere ale genului cameral semnate tot de maeștrii absoluți ai muzicii clasice Haydn, Mozart și Beethoven.

Trioul cu pian **PRO ARTE** a fost fondat în 1978 de către trei membri excepționali ai Filarmonicii George Enescu. Violonista Anda Petrovici – devenită, în 1989, prima femeie din istoria instituției, care a ocupat postul de concertmaestru, funcție pe care o deține până astăzi - s-a alăturat violoncelistului Marin Cazacu și pianistului Nicolae Licareț, în dorința de a realiza un ansamblu închegat și de durată, care să abordeze exemplar marele repertoriu cameral. Toți trei sunt soliști consacrați ai scenei muzicale românești. Recitalurile Trioului PRO ARTE au reprezentat întotdeauna un reper, în egală măsură

pentru public și pentru colegii de breaslă. Marin Cazacu și-a construit o carieră strălucitoare în calitate de artist și de profesor la Universitatea Națională de Muzică din București, iar Nicolae Licareț și-a demonstrat extraordinarele abilități tehnice și interpretative în tripla ipostază de pianist, clavecinist și organist. Nu în ultimul rând, Nicolae Licareț conduce din 1991 destinele Filarmonicii, din postura de director artistic. Unitatea și echilibrul, virtuozitatea individuală și expresivitatea, claritatea și vigoarea redării, toate aceste calități au scos în evidență încă de la început valoarea grupului. Este minunat să privești trei soliști instrumentiști –

Nicolae Licareț, Anda Petrovici, Marin Cazacu

fiecare cu o personalitate puternică – adunându-se laolaltă pentru simpla bucurie de a cânta împreună și reușind să-și echilibreze forțele pentru a ajunge la un sunet unic, pe cât de nou, pe atât de ușor de recunoscut. Trio PRO ARTE a concertat în turnee pe scene din Bulgaria, Franța, Germania, Italia, Portugalia, Serbia, Spania, Singapore și a participat frecvent la Festivalul George Enescu, unde a cântat muzică din creația marelui compozitor român și din opusurile clasice universale. De asemenea, formația de muzică de cameră a realizat înregistrări pentru Radioul și Televiziunea Română, precum și la casele de discuri Electrecord, BMG Arte Nova Classics și AIX Records. Pentru extinderea posibilităților și proiectelor profesionale, Trio PRO ARTE se completează adesea cu o violă, devenind astfel un cvartet cu pian. Începând cu anul 2009, Trio PRO ARTE este ansamblul cameral oficial al Filarmonicii George Enescu.

Anda Petrovici s-a născut la București, pe 25 martie 1954. La absolvirea cursurilor Liceului de muzică George Enescu, la clasa prof. Aniela Beldi, este șef de promoție. În 1977, după studiile la Conservatorul de stat Ciprian Porumbescu din București, la clasa prof. Ștefan Gheorghiu, este din nou șef al promoției de violoniști. În același an, participă la Cursurile de măiestrie de la Glasgow, unde lucrează cu renumiții profesori Klaus Assmann și Gustav Marschner. Anda Petrovici este laureată

a Concursurilor naționale ale tinerilor interpreți (București, 1969 și 1973) și a Concursurilor internaționale Primăvara la Praga (1976) și Vaclav Huml (Zagreb, 1977 – când a obținut premiul special al juriului prezidat de Henryk Szeryng – și 1981). Imediat după terminarea studiilor superioare, ea devine membru al Orchestrei simfonice a Filarmonicii George Enescu, iar în 1978 este unul dintre fondatorii Trioului Pro Arte, formație care ajunge să fie, în 2009, ansamblul cameral oficial al Filarmonicii bucureștene. Împletind în chip armonios activitatea în cadrul orchestrei cu cea de solist concertist și de muzician de cameră, Anda Petrovici a participat la numeroase

turnee și festivaluri internaționale în Europa și Extremul Orient. Nu o dată, critica a consemnat elogios interpretările sale. În același timp, a realizat înregistrări pentru Radiodifuziunea și Televiziunea Română, discuri LP pentru Electrecord, discuri compact pentru BMG și DVDs pentru AIX Records. Din 1989, Anda Petrovici este concertmaestru al Orchestrei simfonice a Filarmonicii George Enescu, fiind prima femeie în această funcție de la înființarea orchestrei în urmă cu peste 140 de ani. În anul 2004, a fost decorată cu Ordinul Meritul cultural în grad de Comandor. Recent, în iunie 2009, Anda Petrovici a primit titlul de Doctor în Muzică cu Suma cum laude, susținând Teza de doctorat intitulată Concertmaestru: perspectivă diacronică și postulat artistic. Anda Petrovici cântă pe o vioară Gennaro Vinaccia (cca. 1770).

Născut pe 30 septembrie 1956 la Vidra-Ilfov, **Marin Cazacu** a studiat violoncelul la Liceul de muzică Dinu Lipatti din București cu profesorul Ion Urcan, apoi la Conservatorul de stat Ciprian Porumbescu cu renumiții profesori Serafim Antropov și Aurel Niculescu. S-a perfecționat la Weimar cu profesorul Mezö Lászlo și a fost asistentul maestrului Radu Aldulescu la cursurile de măiestrie de la Costinești și Sinaia. Marin Cazacu este laureat al concursurilor internaționale de la Geneva, Markneukirchen, Leipzig, Bologna și Belgrad. Din anul 1983 este solist concertist al Filarmonicii George Enescu și desfășoară o activitate intensă atât în România, cât și în toată Europa, Asia și cele două Americi, sub bagheta unor mari dirijori: Ghennadi Rojdestvenski, Sergiu Comissiona, Cristian Mandeal, Lu Jia, Nansu Gum, Horia Andreescu, Antoni Ros Marba, Mendi Rodan, Misha Katz, Jean Périson. A apărut în diverse formații camerale alături de artiști prestigioși ca Valentin Gheorghiu, Vladimir Orlov, Radu Aldulescu, Viktor Tretiakov, Ilia Grubert, Mihaela

Martin, Mirel Iancovici, Silvia Marcovici, Jeremy Menuhin și ca membru al trioului Pro Arte (ansamblul cameral oficial al Filarmonicii George Enescu) și colaborator al cvartetului Voces. Numele său a figurat adesea pe afișele unor mari festivaluri importante, precum cele de la Berlin, Bratislava, București, Hong-Kong, Macao, München, Milano, Mateus, Osaka, Singapore, Seoul, Sofia, Tokio, Valencia, Veneția. Începând cu 1992, Marin Cazacu este cadru didactic la Universitatea Națională de Muzică din București, studenții săi afirmându-se cu succes pe scene din țară și din străinătate. În 1998 a fondat cvartetul Cellissimo - împreună cu

Alexandra Guțu, Răzvan Suma și Olga Mănescu -, iar cu studenții săi susține recitaluri de 8 până la 12 violoncele în formația Violoncellissimo. În 1999, Marin Cazacu a înființat Festivalul Internațional Enescu și muzica lumii, care se desfășoară în fiecare vară la Sinaia, în preajma aniversării zilei de naștere a marelui muzician (19 august 1881). Pentru organizarea acestui festival și înființarea primei orchestre naționale de tineret

(Orchestra Română de Tineret, sub bagheta lui Cristian Mandeal), a fost răsplătit în anul 2008 de către revistele VIP și Actualitatea Muzicală cu Premiul pentru Proiectul anului. În anul 2004 a fost decorat cu Ordinul Meritul cultural în grad de Cavaler, iar în 2006 a obținut titlul de Doctor în Muzică cu Suma cum laude, susținând lucrarea Concertele pentru violoncel și orchestră în creația românească de la Constantin Dimitrescu la Pascal Bentoiu. Înregistrările discografice pentru Electrecord, Olympia, BMG și AIX Records sunt mărturiile ale calităților acestui „excelent muzician“, așa cum l-a numit Ghennadi Rojdestvenski. Pretutindeni aparițiile sale au fost comentate entuziast de public și de presă. Marin Cazacu cântă pe un violoncel Lorenzo Ventapane (1820).

Debutul pianistului, clavecinistului și organistului **Nicolae Licareț** a avut loc încă din timpul studiilor, atât în recital, cât și în concert. De atunci, Nicolae Licareț apare cu regularitate în viața de concert din țară și din străinătate, atrăgându-și elogiile publicului și ale presei de pretutindeni. S-a născut la București și a început studiul pianului la vârsta de 5 ani cu Natalia Iacobescu. Continuă educația muzicală la Liceul de muzică nr. 2 din București, clasa profesoarei Maria Buzelan, urmând în paralel și cursurile Liceului Matei Basarab. Elev fiind, debutul său artistic are loc în Sala Dalles, pe 17 mai 1959, în cadrul unui festival Händel. Beneficiază de

(continuare în pag. 15)

Eu sunt din țara necesității înțelese

Antoine de Saint Exupéry este omul care a pus epitaful pe piatra tombală a tinereții mele.

Când am citit „*Aimer c'est être responsable*” am înțeles.

Am fost lovit, stupefiat de un diagnostic necerut și negândit.

Era o carte scrisă cu un an înaintea morții sale, tot atât de răspândită apoi precum

Biblia și asemenea ei o poveste înțesată cu pilde.

Autorul a fost un actor al contratimpului.

Aristocrat într-o Franță burgheză, republicană și ușor anticreștină.

Respins la Școala militară pentru proasta cunoaștere a limbii franceze.

A triumfat în aer (nu avea loc pe pământ), cu oasele repetat frânte, devenind un Albatros pe uscat.

A luptat într-un război pe care Franța l-a pierdut rușinos.

Și-a găsit gloria în țara golanilor capabili, care pe atunci respingeau ipocrizia – America.

Epuizat fizic a căutat să se sinucidă asemenea altui geniu la limita normalului și înțelegerii semenilor – Pușkin.

În anul morții, Pușkin provocase la duel peste 30 de persoane, toate îngrozite de ideea de a deveni ucigași ai poetului național.

A făcut-o un străin.

Pe Saint Exupéry l-a doborât deasupra Mediteranei un pilot neamț care a fost și el ucis după două săptămâni.

A fost ca un harakiri asistat în care neamțul a fost asistentul care ajută prin tăierea capului, iar Saint Exupéry a reușit să rămână în memorie geniu ce a dispărut din ceruri în ape.

Saint Exupéry scria că „suntem cu toții din țara copilăriei” - (du pays de l'enfance).

Da, din țara copilăriei noastre însă.

Am stat de mai multe ori și m-am gândit de unde sunt din tot ce sunt.

Sigur, sunt din țara copilăriei, dar a copilăriei mele și țara aceea încă de atunci, iar apoi m-a urmărit blestemul ăsta toată viața, era țara necesității înțelese.

Adică țara libertății.

Căci, după definiția comuniștilor, libertatea este necesitatea înțeleasă.

Pentru unul pus pe grătarul încins, necesitatea înțeleasă este să-și salte labele și să joace.

Pentru boul de la plug, să tragă în brazdă ca să nu ia biciuri peste cocoșe.

Dar pentru mine?

Pentru mine, de mic copil, necesitatea înțeleasă a fost supraviețuirea prin sub-viețuire.

Adică să-mi fie greață și să aplaud, să mă revolt în suflet și să zâmbesc, să vorbesc ineptii și tâmpenii cu un aer serios între alți

(imagini din revista *Le Figaro-hors serie, Entre ciel et terre-Saint Exupéry*, 2006.)

oameni care știu că sunt ineptii și tâmpenii și le ascuți tot cu un aer serios și le reiau apoi pe contul lor și eu ascult serios - asta se cheamă că facem ședință.

Necesitatea înțeleasă a însemnat să am de-a face cu proști și să nu le pot arăta că sunt proști, să am de-a face cu ticăloși și să nu le pot arăta că sunt ticăloși, să știu, dar să tac.

Supraviețuirea prin sub-viețuire a însemnat să mă supun cumplitului meșteșug de tâmpenie a comunismului fără să mă tâmpesc, dar fără să arăt că nu m-am tâmpit.

Supraviețuirea prin sub-viețuire însemna să joc perinița comunismului ținându-mă în cerc cu oameni pe care-i disprețuiam și uram, dar pupându-i gros în buze când îmi venea rândul, căci necesitatea înțeleasă înseamnă respectarea regulilor jocului, reguli pe care le fac totdeauna alții fără să te întrebe.

Necesitatea înțeleasă înseamnă „Ei să te scuipe și tu să zici că plouă”.

Libertatea ca necesitate înțeleasă înseamnă nu libertatea de a fi, ci libertatea de a te conforma.

Libertatea ca necesitate înțeleasă însemna că de mic copil am crescut ca fiara la pândă, zâmbind nătâng, prietenos și servil cu gura până la urechi în timp ce purtam pantofi cu trei numere mai mici și cămașă de forță și cântând, cu două octave mai sus de registrul vocii mele date de la Dumnezeu:

M-am născut în România ...

Trio PRO ARTE (urmare din pag. 13)

prețioasele îndrumări ale unor profesoare celebre: Muza Ciomac, Cella Delavrancea și, mai apoi, la Conservator, Florica Musicescu. După absolvirea Conservatorului din București participă la numeroase cursuri de perfecționare la Weimar, cu Hans Pischner - clavecin, Guido Agosti - pian, și la Brugge, cu Isolde Ahlgrimm. Se dedică, în paralel, studiului orgii sub îndrumarea lui Iosif Gerstenengst, fiind apoi apreciat cu ocazia numeroaselor turnee efectuate în renumite centre ale muzicii de orgă din Europa (München, Madrid, Burgos, Barcelona, Perugia, Leipzig, Santiago de Compostela, Viena, Halle, Paris). În 1968 devine membru al Filarmonicii din București, al cărei director artistic este de la 1 ianuarie 1991. În 1973 începe o susținută activitate concertistică la clavecin, orgă și pian, colaborând cu dirijorii Carlo Zecchi, Witold Lutoslawski, Jean Martinon, Roberto Benzi, Lawrence Foster, Igor Markevitch, Cristian Mandeal, Sergiu Comissiona și avându-i ca parteneri pe Henryk Szeryng, Jean-Jacques Kantorow, Lola Bobescu, Mary Fujiwara, Daniel Podlovschi, Luigi Alva, Gheorghe Zamfir, Ileana Cotrubaș, Atsuko Temma, Cătălin Ilea, Valentin Gheorghiu, Luz Leskovitz, Mariana Nicolesco, Vladimir Orlov. Prezențele lui Nicolae Licareț în lume sunt legate de festivalurile internaționale de la Berlin, Cordoba, Sorrento, Zagreb, Halifax, Los Angeles, Brugge, Havana, Ossiah-Villach, Adelaide, Sydney, Brașov, Bangkok, București (Festivalul George Enescu), Ohrid, Madrid. Ca solist, muzician de cameră, acompaniator, membru fondator al cvintetului Concertino, actualmente membru al cunoscutului trio Pro Arte (ansamblul cameral oficial al Filarmonicii George Enescu), Nicolae Licareț - unul dintre pușinii interpreți cu activitate solistică concertistică la trei instrumente cu claviatură - a concertat în cele mai importante săli din Europa, America și Australia. Repertoriul său vast, cuprinzând lucrări esențiale, de la muzica Renașterii și Barocului până la muzica contemporană universală și românească, conține și numeroase lucrări pentru cele trei claviaturi, pe care artistul le-a prezentat publicului în primă audiere. Pentru merite deosebite a fost decorat cu ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor, cu ordinul Steaua Solidarității Italiene în grad de Cavaler și cu ordinul Cavaler al Artelor și Literelor acordat de Statul Francez. Este vicepreședinte al Fundației Solidaritatea Culturală Română ARS XXI. Recent, a devenit membru al Academiei Germano-Române. Critica de specialitate a apreciat mereu favorabil arta lui Nicolae Licareț, caracterizându-l ca „un mare pianist și muzician“, „partener ideal“, „un virtuoz al clavecinului“, „pianist strălucitor, cu o cultură a sunetului și discreție dinamică“, „un artist de excepție al Barocului“, „un mare colorist al orgii“. Artistul a realizat numeroase înregistrări la Radio-difuziunea Română, precum și la casele de discuri Electrecord, Philips, BMG, AIX Records.

Filarmonica George Enescu, Biroul de presă
www.fge.org.ro

Săbiile lui Constantin Brâncoveanu (II)

Radu MOȚOC

O altă sabie atribuită lui Constantin Brâncoveanu s-a vândut în noiembrie 1924 la Paris, din colecția de arme a prințului Lvov, care a fost cumpărată de anticarul Manukian. C. Marinescu are îngăduința anticarului să studieze sabia pe care o descrie cu lux de amănunte. Este o sabie tot de Damasc, cu mâner din aur împodobit cu pietre prețioase, însoțită de o teacă din piele vizibil modernă. Pe o față a mânerului sunt cinci topaze de Brazilia și șase lipsesc, în timp ce pe partea opusă sunt șapte topaze și lipsesc patru. La curbura mânerului este fixat un mare topaz, găurit. Spre deosebire de sabia de la Torino, aceasta este împodobită pe ambele fețe.

Pe una din fețe, imediat după mâner, este amplasat ornamentul asemănător cu sabia de la Torino, urmează medalionul rotund cu cei doi îngeri care susțin o coroană pe un cer cu trei stele. Întrucât medalionul este independent, se poate presupune că este vorba de o coroană voivodală. În continuarea medalionului apare un elegant ornament, tot din aur sau poleit cu aur, cu motive vegetale încrustate pe o foaie metalică fixată în lamă. Această bandă este împărțită în patru secțiuni separate de cinci pietre prețioase.

Pe cealaltă față, după ornamentul cunoscut după gardă, apare un medalion cu Sf. Fecioară purtând pe brațe pe Iisus copil. Paralel cu muchia sabiei, pe o bandă inclusă în lamă, cu litere de aur, se poate citi următoarea invocare: „+ Tu, împărate neînvins, cuvânt al lui Dumnezeu, stăpâne a tot țiitorule, dă cununa izbânzii asupra protivnicilor, Voivodului și credinciosului Domn Constantin, precum (ai dat-o) altă dată împăratului Constantin cel Mare!”. Se poate constata faptul că invocarea este asemănătoare cu cea de pe sabia din Torino cu deosebirea că aici s-a introdus: „dă cununa izbânzii asupra protivnicilor” și „precum (ai dat-o) altă dată împăratului Constantin cel Mare!”. Textul este împărțit în patru segmente prin cinci pietre prețioase, dintre care două sunt lipsă. Este a doua sabie a lui Constantin Brâncoveanu ajunsă prin împrejurări necunoscute în colecția prințului rus Lvov.

Dacă cele două săbii au elemente convingătoare că au aparținut lui Constantin Brâncoveanu cu cea de a treia, care se află la Paris, lucrurile stau puțin diferit. În sala Delort de Gléon din muzeul Luvru se poate vedea o

sabie de Damasc, care are un număr de inventar 7.086 și care provine din colecția Marteau, prin intermediul anticarului Demotte, după informațiile oferite de Scarlat Lambrino care a studiat registrele care indică proveniența obiectelor din muzeu. Sabia este degradată, în mare parte ruginită, cu tăișul știrbit în mai multe locuri. Are mânerul din os și, asemănător cu sabia din Torino, este ornamentată numai pe o singură față. Imediat sub mâner apare, ca și la celelalte săbii, ornamentul, cele două lumânări și Maica Domnului într-un oval cu pruncul Iisus pe brațul stâng. Urmează cei doi îngeri care susțin o coroană. Între îngeri și medalion se observă o stea. Invocația este asemănătoare cu cea de pe sabia din Torino și din Paris. Din nefericire, în acest caz invocația se întrerupe datorită ruginii care a distrus-o. (7)

Pe lângă cele treisprezece săbii cunoscute până în anul 1935, Emil Vârtosu semnalează alte trei săbii brâncovenești care se găsesc în Sala Armelor din Muzeul Top Kapi Sarayi.

Dar înainte de a descrie cele trei săbii, să trecem în revistă cele treisprezece săbii cunoscute până la acea dată.

1. O sabie aflată în Armurăria Regală din Torino, semnalată la noi, pentru prima dată, de C. Esarcu în *Documente istorice descoperite în Arhivele Italiei*. Prezentarea a fost făcută într-o conferință la Atheneul Român, în anul 1878, C. Marinescu, utilizând bibliografia străină, semnalează în *Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice*, fasc. 49 din 1926, *Trei săbii ale lui Constantin Brâncoveanu*. În același an, Frederic Macler publică în revista *L'Ethnographie*, nr.13-14, un articol intitulat „*Notice d'un sabre a inscription grecque*”. Referitor la aceste săbii, semnalăm și lucrarea istoricului italian Angelo Scrinzi, „*Una spada bizantina di Syma e la spada Kapnist del Museo Civico di Venezia*, în 1900-1901. Scrinzi citează din cercetările lui Veludo și Langlois, dar și din bibliografie străină rară, neutilizată de nimeni până la el.

2. În muzeul Luvru din Paris, se află o altă sabie a lui Brâncoveanu

3. La *Așezămintele Brâncovenești*, se identifică o sabie brâncovenească cumpărată de la anticarul Manukian din Paris.

4. Și Nicolae Iorga semnalează o sabie brâncovenească la Stockholm, pe care o descrie în lucrarea *Portrete și lucruri domnești nou descoperite* (Analele Academiei Române tom IX -1928-1929).

5. În aceeași lucrare, Nicolae Iorga semnalează o altă spadă brâncovenească descoperită de C. Karadja la Berlin.

6. Alte opt săbii sunt identificate de generalul Radu Rosetti în colecțiile rusești și prezentate în *Anuarul Academiei Române*, tom X, sub titlul „*Câteva săbii ale lui Constantin Brâncoveanu*”.(8)

În total sunt semnalate 13 săbii brâncovenești, în marea lor majoritate aflate în muzee și colecții din străinătate.

Cele trei săbii identificate de Emil Vârtosu la Istanbul sunt următoarele:

- O sabie de factură orientală din oțel de Damasc, încovoiată, lungă de 93 cm., este inventariată cu numărul 2682. Mânerul este din corn de rinocer, garda din aur roșu cu desene florale fin cizelate. De mâner este prins dragonul, un șnur din fir de aur împletit cu fir negru, totul terminat printr-un ciucure din fir de aur. Dragonul este într-o perfectă stare de conservare ca și sabia în întregimea ei. Pe lamă se găsesc mai multe ornamente și o inscripție, săpate în oțel și încrustate cu aur vechi, toate pe aceeași față a lamei și dispuse astfel, începând de lângă gardă: un motiv decorativ oriental; două lumânări aprinse-singurele incrustații din argint-așezate pe suporturi-sfeșnice și amplasate de o parte și de alta a lamei, închizând între ele motivul decorativ; urmează mai jos un medalion oval în care este reprezentată Maica Domnului cu Isus pruncul, la stânga o floare, iar deasupra pruncului, o stea cu șase raze; în continuare doi îngeri ce susțin o coroană cu trei colțuri. Coroana nu este voivodală sau princiară, ea este destinată Sf. Fecioare. Pe marginea superioară a lamei, în continuare, este gravată o inscripție scrisă pe două rânduri. Fiecare rând este încadrat într-o ramă de aur, cu o terminație ornamentală florală. Inscripția este scrisă în grecește, în traducere sună astfel: „+ *Tu, împărate neînvins, cuvânt al lui Dumnezeu, a tot stăpânitorule, dă cununa izbânzii asupra protivnicilor Voivodului și credinciosul Domn Constantin, precum ai dat-o altădată Împăratului Constantin cel Mare*”. Victor Langlois observă primul că inscripția-invocație este scrisă în versuri, formată din patru versuri de 15 silabe. Inscripția de mai sus este identică cu cea aflată pe sabia Așezămintelor Brâncovenești, cum sunt identice și motivele decorative, chipul Maicii Domnului, curbura lamei și în general toată sabia. Fiind considerată cea mai bine păstrată sabie brâncovenească dintre toate, dar mai ales faptul că ea provine din palatul și Tezaurul Sultanului, putem presupune că această sabie o purta Constantin Vodă Brâncoveanu în clipa arestării sale la 23 martie 1714.

- A doua sabie, inventariată cu numărul 2684,

este tot din oțel de Damasc, încovoiată, mânerul din os perforat de trei cuie terminate cu butoni de aur (doi butoni sunt lipsă). Garda dreaptă, de aur, cu un desen care diferă de sabia precedentă, dar foarte asemănătoare cu garda unei săbii rusești contemporane. Pe lamă este gravat un motiv oriental asemănător cu al sabiei

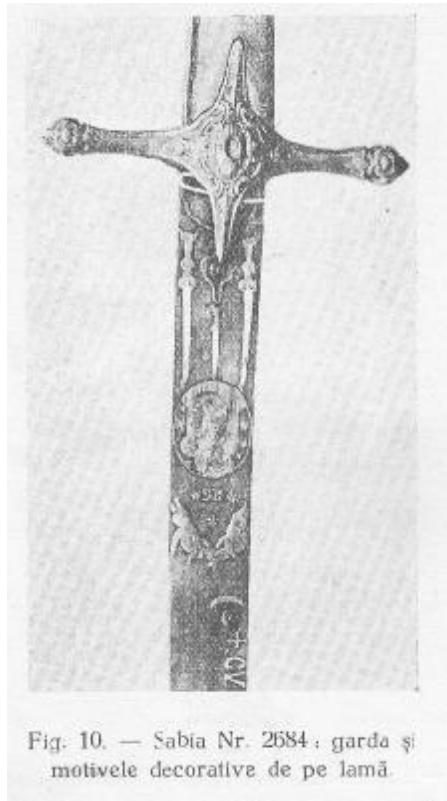
precedente. De data asta sunt trei lumânări aprinse, singurele încrustate în argint, restul fiind încrustații în aur. Lumânările sunt amplasate pe suporturi-sfeșnice și dispuse câte una pe ambele laturi ale lamei, cea de a treia este în prelungirea ornamentului oriental. Urmează ca și în cazul precedent medalionul cu Maica Domnului cu Isus-pruncul, care ține în mâna dreaptă un crin. În interiorul medalionului, de o parte și alta, trei stele cu șase raze în dreapta și o stea cu cinci raze în stânga. Deasupra medalionului cifra „326” încadrată în trei stele cu șase raze. Deasupra cifrei, doi îngeri susțin o coroană cu trei colțuri. Urmează inscripția, pe un singur rând, precedată de o semilună. Toate încrustate în aur. Textul inscripției este scris în grecește: „+ *Tu, împărate neînvins, cuvânt al lui Dumnezeu, a tot stăpânitorule*”.....urmează

cuvinte indescifrabile. Evident este începutul inscripției precedente. Sub această formă se găsește și sabia de la Luvru, precum și sabia cu nr. 268 din colecția Șeremetev și semnalată de C.Marinescu. Cifra „326” este cu siguranță un adaus posterior, aplicat de un proprietar spre a mări valoarea săbii cu acest element inedit. Mai avem un precedent în acest sens, la sabia brâncovenească oferită de orașul București, generalului Miloradovici, între 1806-1812, după afirmațiile generalului Radu Rosetti.

(va urma)

Note:

- 1.Voievodul Constantin Brâncoveanu-Martir creștin-Protos Ștefan Gușă
- 2.Modelul Cultural brâncovenesc-Alexandru Duțu-Constantin Brâncoveanu-Ed.Academiei, Buc. 1989
- 3.Oameni și cărți de altădată. Emil Turdeanu, Ed. Enciclopedică, București, 1997, p. 36, 51, 60, 72, 79, 87, 106.
- 4.Ibidem, p. 45,90,268, 271.
- 5.Ibidem, p. 84, 120, 292, 298.
- 6.Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, fasc. 83, 1935, Odoare românești la Istanbul, Emil Vârtosu, pag. 1.
- 7.Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, fasc.49, 1926, Trei săbii ale lui Constantin Brâncoveanu, C.Marinescu, p. 93
- 8.Odoare românești la Istanbul, Emil Vârtosu, Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, fasc.83 din 1935

Școala românească gălățeană

Începuturi, dezvoltare, modernizare

(fragment din materialul în pregătire „Galați, orașul-port cosmopolit”)

George MILEA

„Școala Normală de Învățători” – denumire inițială – a fost înființată în iunie 1877 la Ismail (oraș-port situat pe malul stâng al Brațului Chilia, în partea de SV a Ucrainei) prin strădaniile lui V.A. Urechia (1834-1901), istoric, scriitor și om politic român.

După reocuparea sudului Basarabiei de către ruși, primul director al școlii, prof. Grigore Petrovanu, primește dispoziții, în august 1878, din partea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, să mute școala la Galați, în ciuda ușoarei împotriviri a acestuia, care sugerase ministerului ca școala să fie mutată la Tulcea.

Două luni mai târziu, în octombrie, școala era deja instalată în fostele case ale marelui patriot Costache Negri (1812-1876, om politic, diplomat și scriitor român), pe str. Mihai Bravu, nr. 48, spațiul respectiv fiind totuși impropriu, necorespunzător desfășurării activității școlare.

La începerea cursurilor, în noiembrie 1878, școala avea doar șase profesori, numărul lor ajungând la zece, dar peste zece ani!...

Foarte curând, pe lângă această școală, s-a înființat, pentru practica elevilor, și așa-zisa „Școală de Aplicație”.

În august 1891, directorul școlii din acea perioadă, prof. Dionisie Mardan, propune ministerului să i se acorde școlii denumirea de „Gheorghe Asachi”, propunere respinsă, ministerul considerând că mai potrivit ar fi să poarte numele lui Costache Negri.

Ministrul Instrucțiunii, Spiru Haret (1851-1912, matematician, sociolog,

pedagog și om politic român), la curent cu situația dezastruoasă a Școlii Normale, obține în 1898 un credit de un milion de lei pentru construirea unui local propriu, solicitând Primăriei Galați, în conformitate cu Legea de expropriere pentru interes public, cedarea unui teren de 10 ha în perimetrul orașului sau în afara lui. Acest teren a fost acordat dincolo de Bariera Brăilei (actuala intersecția a străzii Brăilei cu b-dul Coșbuc), pe partea dreaptă a drumului spre Brăila.

Anul școlar 1901-1902 debutează în noul local de pe str. Brăilei, nr. 134, sub aceeași denumire, construcție frumoasă, impunătoare, realizată de meșteri italieni (antrepriza „Bertolero&Moreschi”), unde funcționează și astăzi.

Clădirea școlii și curtea acesteia erau împrejmuite cu un gard, iar la intrare străjuia o poartă monumentală, în stil maramureșean, sculptată de elevi în iarna 1923/1924, având pe frontispiciu inscripția (a cărei semnificație este valabilă și astăzi) „Lumină pentru popor”.

Ca un fapt divers, unul dintre profesorii Școlii Normale, a dus o campanie de presă dură, înverșunată, împotriva institutului (catolic) particular „Notre Dame de Sion”, actuala clădire a Facultății de Mecanică, considerându-l „o instituțiune eminentă străină, un cuib de răutăți de tot felul”.

La scurtă vreme după numirea guvernului conservator (prim-ministru Gh. G. Cantacuzino), în

BIBLIOGRAFIE:

- I. Brezeanu, C. Marinescu, D. Vrabie, „Galați, mic îndreptar turistic”, Editura Meridiane, București, 1964;
- P. Păltănea, „Galați, orașul teilor” (album), Editura Paperprint S.R.L. Galați, 2004;
- P. Păltănea, „Istoria orașului Galați de la origini până la 1918”, Vol. II, Editura Partener, Galați, 2008;
- Unele din volumele dicționarului enciclopedic apărute în intervalul 1993-2009, Editura Enciclopedică București;
- Prelucrarea și mixajul textelor îmi aparțin;
- Imagini scanate după ilustrate originale din colecția personală;
- Cu sincere și respectuoase mulțumiri d-lui prof. Vasile Luca din Galați pentru unele informații oferite, necesare la întocmirea prezentului articol.

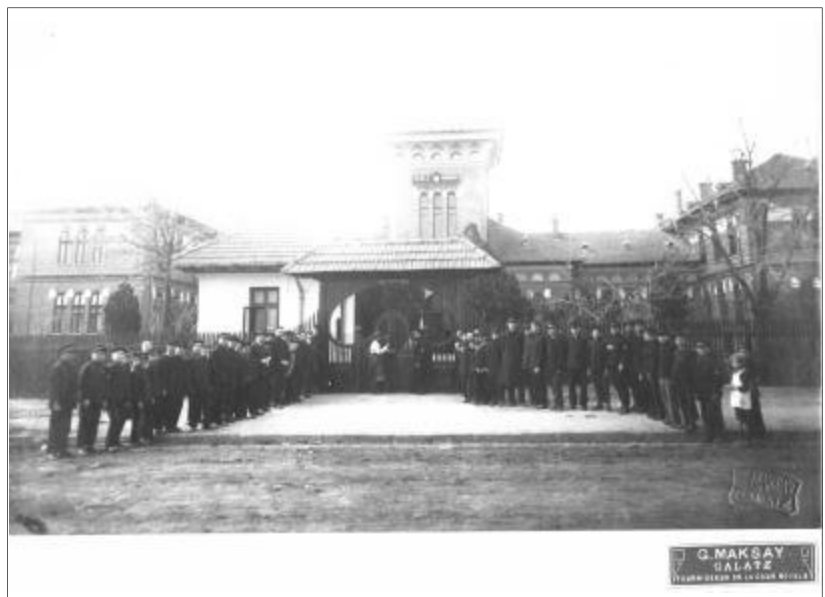
ianuarie 1905, Școala Normală este desființată prin ordinul ministrului Instrucțiunii, G. Vlădescu (în ciuda protestelor corpului profesoral), alături de alte instituții similare din Galați și din țară.

Școala Normală „C. Negri” s-a redeschis în octombrie 1907, în prezența aceluiași om minunat, Spiru Haret, redevenit ministru, directorul școlii de atunci, prof. Nicolae Longinescu, în cuvântarea ținută, a menționat, printre altele, că „reînceperea cursurilor la această instituție, cu sprijinul nemijlocit al pedagogului Haret, semnifică o nouă victorie în lupta ce se dă pentru luminarea păturii de jos”.

În anii următori, școala a fost condusă de directori selectați din tânăra generație de profesori, câștigând un binemeritat prestigiu, datorită excelentelor rezultate obținute, cu un grad de promovabilitate a elevilor de 90%.

La începerea primului război mondial, cursurile se întrerup, dar se reiau în anul 1917 în localul institutului „Philippide” de pe str. Mavramol, nr. 21 (actuala str. N. Bălcescu), la un loc cu Școala Normală de fete.

În primii ani ai instaurării regimului comunist, școala funcționa deja în vechea locație de pe str. Brăilei sub denumirea de „Școala Medie C. Negri”, mai târziu figurând ca Liceul Pedagogic „C. Negri” (cu bustul acestuia pe frontispiciul clădirii), iar în prezent Colegiul Național „C. Negri” – cu două plăci comemorative amplasate la intrarea principală și bustul unuia din directorii școlii, prof. Nicolae Longinescu (din partea foștilor elevi).

Octavian MIHALCEA

O lirică a regăsirii

Volumul de versuri al lui Marius C. Nica, *Întoarcerea în sine* (Editura Teocora, Buzău, 2014), conține detalieri, într-o mereu vie accepțiune, a profund atipiceii condiții destinate

poetului, aici, în acest spațiu mereu supus sfâșierilor. Astfel, valoarea unei (re)întoarceri ia, pentru creator, proporții de eveniment apropiat fundamentelor. Câteodată intervin circumstanțe dereglante ce, cu neobișnuit elan, răscolesc vechile răni, niciodată închise definitiv. Figura emblematică a muzei Maria însoțește toate profundele frământări ale poetului Marius C. Nica: „Te-am căutat prin depărtări/ cu toate zărilor din piept,/ iar astăzi te întreb, Maria,/ la care țărni să te aștept...?// Din căutarea mea întregă/ a mai rămas o pulbere de stea,/ străluminând o limpede cărare/ ce urcă spre chemarea Ta.// Vom alerga pe căi sublimă/ Și iar ne vom vedea curând,/ iar tu, iubire dintre fluvii,/ pășești cu valurile-n gând.” Sublimările estetice provoacă ieșiri din starea cotidiană, cuprin-zătoare accesări ale sintagmelor eclatante. Pe căi onirice, regăsirea primei pasiuni induce extazul. Este recunoscută „deriva trăirii efemere”, actualității nerevenindu-i decât tonul unei dezarmante sincerități. Poetul pornește pe calea plină de mister a melancoliei, itinerariu realizat în vederea aceluia „tainic legământ” care îl guvernează: „Parcă aş vrea să-i dau arvună/ pentru anii mei pierduți,/ despre roua dimineții/ tu nu vrei să mă ascuți.// Doar încrâncenări absente/ iarăși vor să ne sugrume,/ am pierdut din nou răbdarea/ cuibărită în cutume...// Totul este nostalgie/ cu pedanterii ascunse,/ din safir aduc splendoarea/ pe cărări ce nu-s pătrunse...// Într-o noapte poleită/ cu ghirlande ce răsfrâng,/ eu alerg din nou spre tine/ și nu știu de ce ajung...” Introspectarea conduce la problematizări sentimentale. Echilibrul pare aproape. O spiritualizată materie incandescentă stă gata să irumpă din sinele poetic. Tematica vinovăției din amor, asumată, marchează esența acestor versuri, totuși degajând o specială exuberanță. Constanta prezență a „lacrimii de

sânge” potențează efectul poeziilor lui Marius C. Nica, fiind recognoscibile semnalmamentele destinului ieșit din tipare. Tușele nocturne conferă un incontestabil dramatism. „Cruciade de fluturi” însoțesc intensele metaforizări din *Întoarcerea în sine*. Tentația evanescenței influenează rostirea: „Vuietul mării/ pătrunde în ghiociei/ constelația aburului/ devine uitare./ cuvintele își pierd învelișul/ când tropotul ierbii/ așterne-n pocale/ recifuri de sare.” Focalizarea asupra sinelui determină percutante izbucniri sensibile. „Joc de crepuscul cu lebede-n balans”,

Marius C. Nica

Întoarcerea în sine

iată doar una dintre imaginile greu eludabile. Idealul nobleței marchează acest univers poetic. Artistul decide să-i fluidizeze existența, renunțând astfel la indezirabilele aspecte contondente care i-au minat de multe ori traseul existențial. Așa se produce reintegrarea. Conform aceluiași registru, decorul venețian reînvie sentimente nepieritoare: „Valul dispăre precum o nălucă,/ la marginea serii o gondolă târzie/ pătrunde în gând doar amintirea/ pontonului ce adastă o mireasmă pustie.// Împietrit încerc să mă reculeg./ Veneția mă învăluie cu aburi de zare,/ îndoiala se sparge de-un mal,/ împletind atâtea săruturi amare.// Aici, cândva, ne-am logodit cu cerul,/ nu știam că-ntr-o zi vei fi un țărni depărtat./ azi te aștept

în Piața San Marco,/ însă tu, de mult ai plecat.” Atingerea enigmei va fi mereu supusă înfiorării, înconjurată de sintagme poetice din regiuni diafane. Asistăm la o apoteoză personală. E vorba despre puternice „trăiri diamantine”, prînse în jocul metamorfozelor. Spațiul sacru de la Meteora trimite „îngerii/ să îmblânzească privirea/ contemplând priveliști,/ invocând psaltirea...” Regretatului confrate Mircea Brăilița, trecut la cele veșnice nu de foarte multă vreme, îi este dedicat un edificator poem, parcă pentru a ilustra acest diafan tablou al celui ce a exteriorizat liric *Zdrențele sfiei*: „și-s oameni/ doar oameni în aerul tremurător.” Volumul *Întoarcerea în sine*, mai cuprinde ciclul poetic „Anima”, grupaj de veritabile ofrande lirice, toate având în prim-plan detalii semnificative din existența lui Marius C. Nica, transfigurate liric. În substanțiala prefață a volumului, poetul Liviu Vian reliefează trăsăturile definiției ale prezentei lirice: „Acest volum de versuri este o alcătuire de armură sentimentală, căptușită cu invincibile platoșe mai vechi sau mai noi așezate în dreptul inimii. Poetul face zilnic naveta între prezent și trecut, între momentele astrale ale existenței care i-a împovărat sufletul, între două lumi, între două iubiri, între două vieți.”

LIVIA NEMȚEANU - CHIRIACESCU

Livia Nemțeanu-Chiriacescu, născută la Pitești, poet, critic literar, eseist, memorialist, este membră a Uniunii Scriitorilor din România, membră a Asociației Scriitorilor Români din Canada, fondatoarea și conducătoarea Cenaclului literar *Eminescu* de la Montreal din 2008. Diplomă acordată de *Liga pentru Renașterea Daciei* pentru excepționala activitate literară, Diplomă a Societății „*Solidas Ovidiana*” pentru excepționala activitate literară și răspândirea culturii românești în America

Locuiește în Montreal, Canada din 1987. Împreună cu soțul a fost membru fondator al revistelor de cultură din Montreal *Luceafărul românesc* și *Doina*, unde a publicat timp de zece ani până la dispariția lor din lipsă de subvenții. A publicat și în alte ziare și reviste din Canada, precum *Cuvântul românesc* din Hamilton, *Cuvântul Adevărului* din Edmonton, *Litterae* de la Toronto, *Tribuna Noastră*, *Pagini Românești*, *Destine*, *Destine Literare*, *Candela de Montreal*, de la Montreal. A fost corespondent permanent din 2004–2008 al prestigioasei reviste de cultură *Dorul* din Danemarca.

Cărți publicate: *Răscoala din 1907* (studii bibliografice); *Ochi de pisică* (poeme), 1969, Editura pentru literatură; *Marele Pan* (versuri), 1973, Editura Cartea Românească; *Amurgul alb* (poezii), 1981, Editura Cartea Românească; *Pământul dinlăuntru*, (poeme), 1999, Editura Planeta; *Europa ... în autostop*, vol.I, 45 ilustrații color, 2001, Editura Cartea Românească; *Europa ... în autostop și restul lumii*, vol.II, 75 ilustrații color, 2001, Editura Cartea Românească; *Tierra del Fuego-Fin del Mundo*, 126 ilustrații color, 2005, Editura Muzeul Literaturii Române; *Crucea Cavalerilor de Malta*, 138 ilustrații color, (nuvele), 2010, Editura Paralela 45; *Manuscrisul din tren-Jurnalul vieții mele*, *Memorii 1930-1989*, 68 fotografii de familie și istorice, 2010, Editura Paralela 45; *De dragoste și de moarte*, (Poeme), 2010, Editura Paralela 45.

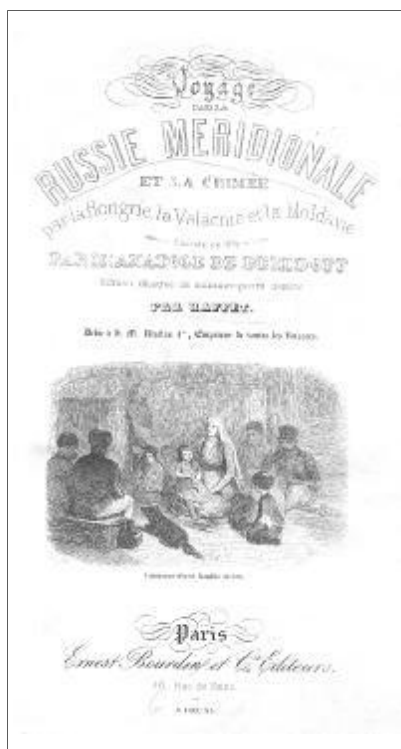

Voiaj în Rusia Meridională și Crimeea (1837) de Anatole de Demidoff 64 desene de Raffet Paris, 1860, Ed. Ernest Bourdin et C-ie

Mi se întâmplă uneori, tocmai atunci când mă aștept mai puțin, să cad peste un loc, un om, o carte, care să mă scoată din tipicul zilelor și gândurilor mele, să mă țintuiască într-o altă lume.

Așa s-a întâmplat când, într-o vizită la Biblioteca de cărți rare și colecții de la Université de Montréal mi-a intrat în mână o carte veche: *Voyage dans la Russie Méridionale et la Crimée en 1837*, de Anatole de Demidoff.

Cartea de voiaj, deși-s o călătoare pasionată, nu m-ar fi fascinat în sine dacă, deschizând-o, nu mi-ar fi căzut privirea pe un titlu mai lung: *Voyage dans la Russie Méridionale et la Crimée, par l'Autriche, la Hongrie et les Pays Roumaines en 1837*. Aici curiozitatea mea s-a trezit brusc. Am vrut

numaidecât să știu cum au călătorit prin Europa, prin Valahia și Moldova predecesorii mei, cu aproape 200 de ani în urmă, când mijloacele de transport erau reduse și dificile.

Demidov, (Demidoff în franceză), autorul cărții și călătorul în chestiune, ce locuia la Paris, a preferat să facă drumul pe Dunăre de la Viena la Galați, cu recenta invenție a vaporului cu aburi. Drumul pe uscat, prin Lemberg și Cernăuți, i se părea imprudent prin acele „țări puțin frecventate” cum le numește el, dar din care ar fi putut să culeagă „observații picante”. Umorel său m-a magnetizat imediat, parizianul părea speriat ca și cum trebuia să treacă prin deșertul Gobi sau Alaska. Totuși obstacolele principale de care se temea mai ales, erau reale și anume ploile continue care făceau drumurile

impracticabile „câmpii de noroi în care orice dispare”. Caravana lor europeană de 17 persoane se compunea din cinci trăsură plus un furgon cu materialele expediției pentru care erau necesari 30- 40 de cai. El era un industriaș cu pretenții și finanțe, care făcea acest voiaj în scopul unor descoperiri geologice și mineralogice în partea meridională a Rusiei, unde se credea, încă de pe vremea lui Petru cel Mare, că s-ar găsi bogate zăcăminte de ulei.

Din popasurile călătoriei transpiră entuziasmul lui în fața marelui fluviu care leagă Occidentul cu Orientul, și oroarea lui privind delabratele drumuri ale Ungariei prin comparație cu frumoasele drumuri ale Austriei.

Printre cei 17 călători se afla și o tânără pariziancă ce voia să ajungă la București. Pentru reîmbarcarea pe vapor, la trecerea de pe ponton în barca ce urma să-i ducă la vapor, aceasta își pierde echilibrul și, cât pe ce să cadă în apă, cade în brațele unui popă ce se afla deja în barcă. Demidov remarcă zeflemitor că „dintre două rele, mai bine al doilea”. Urmează trecerea confluenței cu Tisa „râu foarte bogat în pește”, a Belgradului și a podului lui Traian peste Dunăre rămas din timpul războaielor cu Dacia, a cărui inscripție o menționează :

*Imp .Caes. Nervae Filius Nerva Trajanus
Germ. Pont. Mac.*

Inscripția transcrisă de Demidov nu este corectă, textul exact și integral fiind:

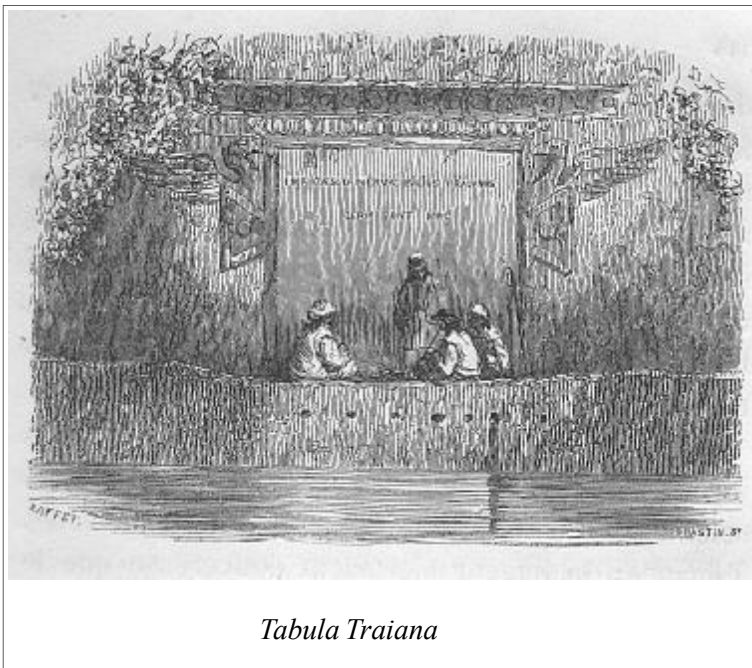
IMP. CAESAR. DIVI. NERVAE. F NERVA
TRAIANUS. AVG. GERM
PONTIF MAXIMUS TRIB POT IIII PATER
PATRIAE COS III
MONTIBUS EXCISI(s) ANCO(ni)BVS
SVBLAT(i)S VIA(m) F(ecit)

care în românește devine :

„Împăratul, Cezarul, fiul Divinului Nerva, Nerva Traian Augustul, Cuceritorul Germaniei, Preot Suprem, investit de patru ori ca tribun, Părintele Patriei, Consul ales pentru a treia oară, a făcut acest pod tăind munții și folosind bârne de lemn”.

Această inscripție se vede pe placa de marmură – Tabula Traiana - situată pe malul drept al Dunării, cel sârbesc. Pentru că din podul construit de împăratul Traian pentru a trece Dunărea cu legiunile sale spre a

supune Dacia, n-au mai rămas decât cei doi piloni originali ai podului pe cele două maluri ale fluviului. Podul a fost distrus tot de romani (după unii istorici de

Tabula Traiana

împăratul Hadrian, după alții de împăratul Aurelian în anul 275) deoarece romanii se temeau că dacii, roxolanii sau iasigii l-ar putea trece spre a invadea Moesia și s-ar afla prea aproape de Roma. Din acel pod măreț care, până în acea vreme, a fost timp de o mie de ani cel mai lung din lume, a rămas doar o inscripție.

După cucerirea Daciei, Traian a pus să se adauge inscripției de mai sus, după cuvintele „Cuceritorul Germaniei” și „al Daciei” (GERM DACI) pe monumentul construit în 106 – 109 la Adamclisi: TROPAEUM TRAIANI (Trofeul lui Traian).

În fine, voiajorii noștri ajung la Orșova, veche fortăreață a Banatului, unde se opresc la unicul han.

A doua zi au debarcat la Giurgiu (Giourjevo), unde au avut mari dificultăți pentru a găsi atelaje care să-i ducă la București. „Vasta” câmpie care se întinde de la Giurgiu la București e traversată de râpi adânci, care devin, când plouă, adevărate gropi periculoase. De câteva ori s-au împotmolit în mlaștini. Din loc în loc, apăreau bordeie de pământ și crăci, în care trăiau câte o familie întreagă de țărani.

Un alt călător cam din aceleași timpuri, Dinicu Golescu, scrie despre sărăcia de neînchipuit a țăranilor români care trăiau în bordeie, o groapă în pământ în care abia încăpea cu muierea și copiii lui

și nici căldarea pentru mămăligă nu le aparținea, ci o foloseau 5-6 familii cu rândul. Iar când venea zapciul să ceară dările fugeau prin altă groapă în munți, ca să scape de gârbaci.

În însemnările sale de călătorie din 1824 -1826, primul jurnal de călătorie tipărit în literatura română, Dinicu Golescu, boier, dar și cărturar, arată grelele sarcini fiscale impuse populației de o administrație barbară, situație care era ignorată de elita conducătoare (domnii și boierii). Dar oare așa să fie? Oare dacă ar fi vrut să cunoască realitatea țării stăpânite de ei, i-ar fi împiedecat cineva sau era mai ușor să decreteze „dacă n-au pâine, să mănânce cozonac”?! Țăranul român era biciuit, torturat și vândut ca rob la boieri pentru a plăti prin muncă forțată dările.

Golescu este șocat de constatarea diferenței catastrofale între Țara Românească și țările din vest prin care călătorește el: Transilvania, Ungaria, Austria, Italia, în care țăranii lucrau mai mult și trăiau mai bine.

O forță nouă era necesară ca să reintegreze Principatele în Europa și momentul apariției ei a fost pacea de la Adrianopol (1829) în urma căreia a apărut această forță nouă, burghezia.

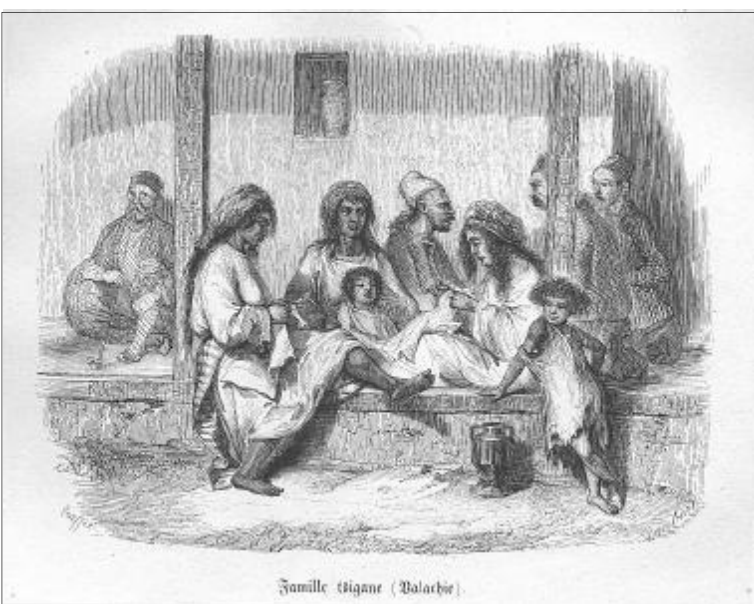
Și întorcându-ne la Demidov, care nu se lasă impresionat de drama țăranilor români, călătorii noștri se veselesc de viorile țăganilor și de băutura dulce-acră pe care țăranul valah o numește vin și care le dădu puterea să continue voiajul. Bieții cai slabi și nemâncăți abia se mai țineau pe picioare și le ieșeau coastele prin piele. Dar surugiii cocoțați pe șeile lor înalte de lemn urlau și gesticulau ca apucații și goneau în galop și fără răgaz hoarda de cai semi-sălbateci înhămați la poștalion.

CAPITOLUL III BUCUREȘTI – VALAHIA

În sfârșit, ajungând la București seara târziu, a fost greu să găsească o gazdă în acest oraș „imens, cu străzi întortochiate și întunecoase și cu oameni de care era imposibil să se facă înțeleși”. După multe rugăminți s-au cazat la un teatru, după terminarea spectacolului, în două camere adiacente scenei, de fapt în culise.

Poștalion cu cai

Familie țigane (Valahia)

Dar abia instalați au și primit vizita unui ofițer trimis de „S.A. prințul domnitor” care s-a pus la dispoziția lor. Deasemenea, o gardă permanentă a fost plasată să le păzească echipajele expuse la rapacitatea țăganilor, care furaseră deja obiectele cele mai la îndemână.

Uimită de această regească bunăvoință, m-am adresat biografiei autorului pentru a înțelege cine era el de fapt.

Anatole Nicolaievich de Demidov, născut la St. Petersburg la 5 aprilie 1813 și decedat la Paris la 29 aprilie 1870, a primit titlul de conte de la Marele Duce Leopold II de Toscana (titlu nerecunoscut în Rusia) înainte de căsătoria lui în 1840 cu prințesa

(continuare în pag. 30)

Despre nemurire, foarte puțin

Sunt cărți care din prima te pălesc în moalele capului. Îți iau răsuflarea, așa, pac!, ori puf!, cum suflă pe neașteptate într-o lumânare. Așa este „Micul Prinț”!

Nu știu om zdravăn la doage, dar și obligatoriu cititor înverșunat, care să nu fi încremenit de atâta frumusețe după ce a citit cărțulia, nu știu lecție mai perfectă de așteptare întru prietenie și iubire decât cea pe care i-o ține Vulpea Prințului, care lecție îmi pune un nod în gât și îmi aduce lacrimi în ochi oricând – și, Dumnezeu mare, ce invalid om am mai întâlnit eu odată, unul care „nu își mai aduce aminte cartea” și nici lecția despre iubire a unei flori! Nu știu final de carte mai frumos, acela decât urcatul la stele – la steaua lui, a Prințului — și urma umbrei lui în nisip, care bate la fund multe cărți de scriitori firoșcoși . . .

„Micul Prinț” funcționează pentru mine ca o mică unitate de măsură: spune-mi ce-ai înțeles din carte, ca să îți spun cine și ce (mai) și, mai ales, cât mai ești!

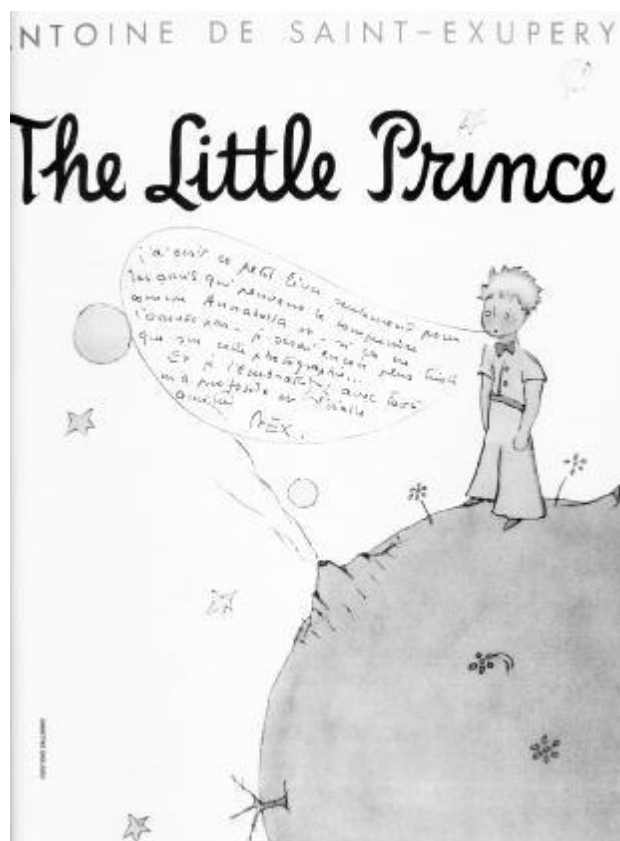
Când îți vine câte una așa, ca tema aceasta, te dai cu capul de stele, poate de steaua Prințului? Să nu scrii prostii, din reverență pentru atâta puritate și sensibilitate pe câtă ți-o dă cartea, pe câtă tăiere a respirației operează conceptele ei simple despre viață, moarte, iubire, prietenie, și alte „bagatele” de astea, care se cer rezolvate într-o viață de om și pe care St. Exupéry le rezolvă genial într-o singură carte, năucitor de perfectă, așa încât numai uitându-te și la ilustrațiile ei și se așează un pui de zâmbet pe ochii minții și pe lumina sufletului . . .

Nu știu alții cum sunt deja „oameni mari” și nu mai iubesc cartea, nu o mai pot reciti, fiindcă „au crescut”, nu-i așa? (!), „au îmbătrânit” și, drept urmare, se uită la tine, cel veșnic entuziasmat și îndrăgostit de „Micul Prinț”, de parcă ai suferi de vreo malformație interioară și aceasta mă duce cu gândul la o poveste a lui Andersen despre o oglindă rea și fermecată de Răul însuși, ale cărei cioburi ajung uneori în ochiul inimii unora, de rămân

betegi și cam surzi la așa o zicere frumoasă, aparent naivă, dar plină de substanță și de veșnică omenie, cum este „Micul Prinț”.

Nu știu ce se mai poate spune pe marginea unui atât de mare belșug de frumusețe, fărădecât că eu una cred că lumea ar fost mai puțin perfectă dacă nu ar fi existat Micul Prinț, care iaca de vezi cum mai trăiește în sufletele unora, pe care lucrul mărunț și bicisnicia umană nu îi îndoaie, de merg așa, cam cu ochii pe cer, deși cu picioarele pe pământ și murmură pentru ei înșiși, spre aducere aminte chiar lecția de împlânzire, așa fel încât apropierea prea mare să nu doară, iar izbitul din greșeală de alt om să nu vatăme.

. . . și mă gândesc că până și dispariția lui St. Exupéry este chiar miraculoasă, fiindcă nici un om care a putut să scrie asemenea carte nu are corp, ci doar așa, o mică hăinuță din piele, pe care o lasă pe pământ, în joacă, în timp ce el și sufletul stau de vorbă undeva în cer, cu un trandafir perfect și împlânzesc un pui de Vulpe, pentru noi oamenii această, care trăim numai pe pământ.

Nu cunoaștem decât ceea ce împlânzim. Iar oamenii nu mai au timp să cunoască nimic.
Cumpără lucruri gata făcute de la negustori.
Și cum nu există negustori de prieteni, oamenii nu mai au prieteni.
(Antoine de Saint-Exupéry)

Desen de Hugo Pratt

Nicolae Vătoreanu Sârbu

Să-i intru sub piele

Chiar e mai plăcută clipa
când o spintecă
tăişul aşteptării,

de mă satur de bucurie
să-i intru sub piele.

Şi nu mă opresc la pragul acesta
pe care şi orbii îl trec
pipăind lumina,

ard mai departe cu flacăra,
la răspântii pun semne
şi plec.

Tot ce nu ştiu eu, ştiu ochii
ce văd mai departe
multe şi tac,

mâna mea scrie atingeri.

Migrație

Pecetea nopții
pusă pe buzele întunericului
mă întâmpină cu îndoiala
prinsă pe umerii vântului.

Orașul a plecat printre dealuri
cerând iertare pentru îndrăzneală,
mă duc și eu
poate destinul se întâmplă să fie
o pată de culoare verde.
Din rădăcini urcă vâscoasă seva,
mierea pământului reavăn.

În timpul părerii spuse din turnuri
străzile mi se par aprinse în zori,
stelele cosite în ierburi
dorm pe fruntea cailor zilei.

Alerg dintr-un suflet în altul,
mă izbesc de sămânța luminii

ca o pasăre cu aripile frânte
când migrația este în toi.

A înghețat lacrima

Cu câteva cuvinte mai încolo
mă surprinzi cu singurătatea
spânzurată de gât,
a înghețat lacrima
pe obrazul sculptat în zăpadă,
inima s-a oprit,
s-a unit cu pământul.

În partea opusă durerii
rămâne jertfa...

Vinovații se spală pe mâini,
tac,
tăcere de surzi.

Sentimentele lichide

O muză pe care am inventat-o
mi-a șoptit apropiindu-se prea mult
ca o piatră alunecând în apă.
O urmăream cum se lipește
de pieptul meu ca un coș de fum
și așteaptă căldura să o cuprindă.
Tot ce ne mai ține laolaltă
erau mâinile ca niște frunze
tremurate pe sub coaste.
Poate vroia să-mi smulgă una
dar fusese demult smulsă
de nevastă-mea.
O folosește ca pe o ispită pentru bărbați.

Abia m-am desprins din încleștare,
locul a rămas gol,
pielea mă ține întreg dar vulnerabil
la orice femeie viscerală,
deaceia mă folosesc de cuvinte.
Ca să nu-mi pierd capul
mai bine cedez pentru ele
sentimentele lichide.

Andreea Șarcari

VOCEA MEA

Uite cum începe: m-am gândit să ai ce citi în după-amiaza asta dacă mergi cu tramvaiul. Tramvaiele nu uită de frumusețea orașului. Să te urci în cel al cărui vatman poartă o bluză verde cu mâneci largi. O ia pe ocolite. Ca viața. Nu te-am întrebat niciodată cât de mult iubești cuvintele. Întotdeauna am crezut că voi avea timp pentru toate. Ai spus că e un pleonasm. Poți să spui orice dacă respecti regula despărțirii în silabe. A gândurilor. Îmi place să le vorbesc oamenilor. Unii dintre ei nu mă ascultă. După luni întregi își amintesc ce le-am spus. Ieri am văzut un om pe o trotinetă cu motor. E pe primul loc în colecția scenelor poetice de săptămâna aceasta. Din când în când le ordon oamenilor să își facă timp. Vocea mea se aude precum un radio într-o închisoare. Nu știi de unde și nu ai voie să îl oprești sau să îl dai mai încet. E cu siguranță o voce din afara ta. Și într-o închisoare cuvântul *afară* devine cel mai prețios. Să nu uiți: *la vita e bella*.

TURCOAZ

Astăzi am pictat. Să uit de singurătate. (Dacă nu îți place ultima frază, să știi că pot renunța la ea). Aș vrea să fiu tot timpul la fel, egală cu mine... știai că în limba engleză sunt peste 300 de reguli ale despărțirii în silabe? Pare amuzant acum când totul se simplifică. E frumos să vorbești despre tine. Cu toții nu facem decât să ne rafinăm mijloacele de camuflare. Mă gândeam la noaptea sub tei. Părul meu devenise sticlos ca o rășină. Era frig, prea frig pentru iulie. Tu nu vorbești niciodată despre tine? Petrec mult timp cu oamenii fiindcă mă gândesc la ei. Nu le spun. S-ar simți vinovați pentru orele în care aș fi putut citi un manual de transformare personală. Pe strada mea vin oameni de la petrecere. Vorbesc o engleză pe care au învățat-o așteptând la semafor. Începe cea mai scurtă zi. Duminică. O să aleg o copertă frumoasă pentru cartea asta. Îți place turcoazul?

RECE, CALD, RECE

Sunt obosită. Ca după o călătorie pe tărâmurii greu de străbăut. Visez mai mult cu fereastra deschisă. Vara asta e un vis imposibil de înțeles. Forez toate porțile. Majoritatea sunt grele. Revin la diferite momente ale zilei. La geam apare un chip fără vârstă cu ochi sticloși prin care au fost înfipite două cuie. Sunt ațintiți către o boare de lumină, undeva spre mijlocul străzii. Spectrul s-a împotmolit într-un nor de gânduri venite dintr-un loc străin. Oameni muți. Cuvintele lor sunt embrioni uscați de soare. Îi văd rostogolindu-se dintr-o cutie atașată în spatele unei biciclete negre pe câmp. Poposesc lipicios pe roata din spate. În inerția lor doarme promisiunea de a nu se mai întâlni niciodată cu viața. Căldura le îngheață sufletul. Praful le ascute cu răzbunare rotunjimile și îi transformă în mingi pentru insecte. Doar astăzi, fiindcă mâine se vor alătura pietrelor așa cum într-o zi o facem cu toții. Mate, mai reci decât meteorii. Rece, cald, rece. La asta se rezumă călătoria noastră aici. Dincolo de aceste stări e *nicăieriul*. Mă doare. Durerea mea e o rafală de vânt care mi se plimbă prin corp și nu își găsește cuibul. Se vindecă de la sine sau deloc. N-am pătruns niciodată gândurile oamenilor, deși aș fi vrut. În frazele mele care se prind cu cârligele unele de altele vreau să le dezvălui glasul. Îi las să ghicească ce e al meu și ce e al lor. Aici ne împărțim în specii diferite. Însă ei au preferat să îmi creeze iluzia asemănării. Am înțeles târziu strategia lor lipsită de pudoare, jocul nepăsător. Ei voiau să semene cu mine nu din adorație, ci din lașitate. Li se ștergeau culorile precum insectelor la apariția păsărilor de pradă. Eu i-am primit ca pe chipuri în sărbătoare. Se ascundeau. Nu ne-am întâlnit niciodată, nici măcar la îngemănarea bucuriilor noastre. Acolo deveneam toți neutri. Din desfătare coboram cu viteză zeci de trepte. Rostogolite, mâinile mele deveneau niște ațe împletite ca fagurele. Nu apucam să mai spun nimic. Când reveneam mă aștepta de fiecare dată altcineva. În primele clipe emana o strălucire pe care o strecuram imediat în piept să nu se piardă. Pe atunci colecționeam pulbere de epidermă.

Ramona-Sandrina & Marius Ionuț

Proiect foto-literar „De mână prin artă și prin viață”

Pentru Marius, fotografia este o stare de fapt. Un fel de a fi. De a simți. El nu a căutat arta fotografică. Fotografia l-a găsit pe el, iar el a primit-o cu dragoste și pasiune. Au reușit împreună să compună o pereche frumoasă și să nască imagini deosebit de calde, de pline de culoare, de mesaje, de emoții. De transparență și transpunere sufletească. Fotografia lui, depășește granița vizuală. Îți intră în suflet. Te încălzește! Te învăluie și te acaparează într-o lume unică și fascinantă. Plină de frumusețe și poveste. Astfel că, având mult mai multe în comun, am hotărât să fim un cuplu și suflete pereche în tot și toate, iar pasiunile noastre să se amestece, să facă dragoste și să transforme iubirea noastră pentru artă și a unuia pentru celălalt într-o lucrare constantă, născută din pasiune, îngemănare, dăruire și frumos!

(Dialoguri cu un înger)

Te iubesc! Te iubesc din inimă și nu e un păcat! Păcatul cel mai mare este să treci prin viață și să nu iubești! Să nu permiți nimănui să îți intre în suflet. Noi ne suntem deja acolo și indiferent de depărtare, de distanțe, de cât de niciodată nu ne vom fi în această viață, nimeni nu ne poate separa! Ne suntem siamezi într-un suflet și o iubire! Oricine mă poate opera pe cord deschis, dar tu, tot acolo vei rămâne! Toate eternitățile mele! Sub oricâte ceruri voi trăi și umbla, tu vei fi cu mine! Fără tine, toți pașii mi s-ar opri înainte să îi pășesc! Fără tine, nici aerul nu ar avea consistență! Tu ești tot aerul de care am nevoie ca să pot merge mai departe!

(stinge și luna te rog)

când te vei ridica,
nu uita să mă dezvelești de umbră
ia-o cu tine
mi-a stat prea mult peste umeri

să nu mă săruți
nu vreau fluturi țintuiți pe frunte
stinge lumina
stinge și luna te rog

nu spune nimic
în clipa asta și tăcerile sunt fatale

(Fotografii de Marius Ionuțaș)

(fluturii trăiesc doar o zi!)

noaptea asta e altfel. tăcută. plânsă.
se agață cu amândouă infiniturile de tâmpile mele și
cade în gol...
în urma ei o lacrimă ca o dâră argintie.
numai bună de rană adâncă pe suflet.

„fluturii trăiesc doar o zi!”

plâng. pentru prima dată plâng interzis și râd din
suflet fără gratii.

- nu mă privi. sunt caraghioasă așa și timpul
trece. îmbrățișează-mă!
- dar praful de pe aripi...?
- lasă-l! nu mai are importanță dacă atunci când îmi
mângâi aripile îmi ștergi zborul.
oricum zborul fără tine nu mai are nici un rost.

te privesc. plângi. plângi și râzi deopotrivă
atigându-mi aripile oftând. sfâșii știi?
nici nu mai știi dacă dincolo de vis te-am cunoscut
vreodată. nici nu vreau.
tremur. tremuri și tu.
doi goi tremurând în noaptea care s-a sinucis.
unul cu altul. unul în altul. unul altuia. îmbrățișați.

- iubitele...mâine?

- iubito ai uitat? repetă după mine...

„fluturii trăiesc doar o zi!”

„FLUTURII TRĂIESC DOAR O ZI!”

eu dac-am trecut pe lângă ziua aceea?

tăcere! se aude un glas de undeva. tac.
în noaptea asta se roagă Dumnezeu!
e prea multă liniște!!!

Mathilde Bonaparte, căsătorie care n-a durat și al cărei divorț a fost autorizat în 1845 prin decizia personală a țarului Nicolae I. Unii cronicari îl prezintă pe Demidov ca un caracter dificil, violent și puțin sociabil.

Am înțeles deci că făcea parte din marea nobilime cu relații în Europa Occidentală și toate atențiile cu care era înconjurat s-au explicat de la sine.

Autorul recomandă cu căldură călătorului care ajunge la București să se ducă degrabă la Baia Turcească, unde a fost și el (pe malul Dâmboviței). Unde după baia de aburi și un masaj viguros cu frecții aromatice, te regăsești pe cuverturi moi cu o pipă care exală parfumuri bine mirositoare, alături de dulceața de trandafiri cu apă rece, într-o beatitudine a tuturor simțurilor, și care, în plus, le ai pe nimica toată (pe un preț modic). Și dacă aceste uzaje bine întronate la Paris și la Viena se regăsesc și la București, e bine de reținut că singurele două lucruri care fac Turcului onoare, singurele pe care Europa Occidentală le poate încă invidia Orientului, sunt baia și cafeaua.

Demidov și o parte din însoțitorii lui cu care a ajuns la București (o parte rămăseseră la Giurgiu, urmând să vină a doua zi), au fost invitați seara la palatul Domnitorului. Dar până atunci, fiind timp destul, au profitat de o plimbare pentru a cunoaște orașul. El ne spune că „strada principală pe care se înșiră trăsurile, foarte frecventată, dar puțin demnă de popularitatea sa, nu e decât o arteră prost întreținută, plină de praf și de gropi. Și când ajungi la capătul ei, dai de o grămadă de arbori tineri și de o câmpie mlăștinoasă. Dar așa cum e, pe ea se înșiră un lung convoi de trăsurile în care toată elita dispartă a acestei națiuni se regăsește în fiecare seară, afișând obiceiuri și costume diferite. În aceeași trăsură poți vedea femei cu toalete și maniere care imită pe cele vieneze, bărbați în frac negru, specific tinerei țări valahe, nobile și venerabile figuri ale unor boieri cu barbă albă și turbane cu fundul rotund importate de la Grecii din Fanar. Iar pe capră, așezat cu gravitate, stă câte un surugiu îmbrăcat rusește strâns într-un lung caftan, sau un Turc cu un turban mare, sau un Arnăut cu fusta albă flotantă. Pe scurt, toată procesiunea aceasta care alunecă prin praful serii, cu pene, turbanuri, voaluri, cu care te încrucișezi, compun un adevărat spectacol straniu de o atrăgătoare noutate”.

După care plimbare s-au dus la palat. El îl numește palatul Gospodarului, care în rusește însemna și Domnitor. În salon trona portretul generalului Kiselev, care spune el, era un portret popular ce se găsea în toate casele nobile sau modeste ale acestei țări. (!?) (Afirmație pe care o pun sub semnul întrebării). Domnitor era „prințul” Alexandru Ghica, ce i-a apărut ca un spirit elevat. Domnitorii Valahiei au adoptat costumul civil al Occidentului și uniforme imperiului rusec. Bucureștiul era pe vremea aceea o capitală la care nu se ajungea decât traversând pustii. Aici a cunoscut și pe frații Domnitorului, Mihai Ghica ministru cu treburile din lăuntru și Constantin Ghica însărcinat cu Afacerile Militare, comandant ca

Horă valahă la Prințul Ghica, București, 16 iulie 1837

mare spătar al micii armate valahe.

Între timp, întorși la gazdă, și-au regăsit însoțitorii rămași la Giurgiu, care au întârziat căci li se furaseră caii și trăsurile cu care sperau să ajungă la București.

Aceștia au povestit că s-au dus la poșta ca să găsească ceva atelaje. Tot ce au găsit au fost niște așa zise „carousi”, mici căruțe făcute din bare de lemn montate pe patru roți „mai mult sau mai puțin rotunde” și pe două osii, fără nici un cui, nici o bară de metal, cu paie pe jos, în care încăpea doar o persoană ghemuită pe paie, care trebuia să se cramponeze de marginile căruței, ca un călăreț neîndemânatic agățat de coama unui cal în galop. Așa urmau să plece abia în faptul nopții negăsind altceva. Dar ziua era lungă și cum n-aveau unde sta, și curiozitatea intrând în joc, au pornit să descopere Giurgiu.

Giurgiu, Giourjevo, fostă fortăreață turcă înainte de Tratatul din 1829, a fost „eliberat prin intervenția generoasă a Rusiei. Barbaria a trecut Dunărea, dar

înainte de a o trece, turcii au dărâmat zidurile fortăreței”.

E nevoie să facem o precizare. „Eliberat prin intervenția generoasă a Rusiei”? Demidov este rus și tot ce scrie este în interesul patriei sale. În realitate Giurgiul a fost eliberat când toate raialele turcești de pe malul stâng al Dunării au fost desființate ca urmare a Tratatului de la Adrianopol cu care se încheie războiul ruso-turc din 1828-1829, tratat care a avut consecințe importante pentru evoluția țărilor române, consolidând autonomia lor administrativă și înlăturând monopolul otoman asupra comerțului lor. S-a produs astfel o adevărată revoluție economică prin care Principatele au fost incluse în comerțul european.

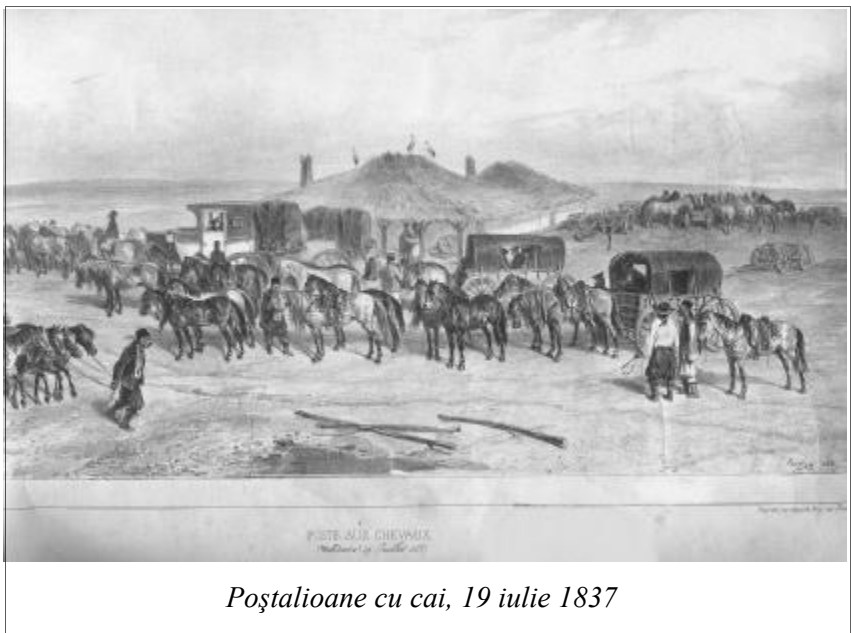
În timpul petrecut la Giurgiu, Demidov observă aspectul construcțiilor și străzilor orașului care a suferit de pe urma retragerii otomanilor. Era un oraș în ruine alături de câteva construcții noi. Orașul le apare pustiu, căci toată populația ieșise afară la câmp pentru a celebra o oarecare sărbătoare. Și aici descrie corturile albe de lângă căruțele țăranilor și corturile negre ale șatrele de țigani și focurile pentru preparat mâncarea. El privește tinerele fete care se costumau pentru dans, țărăncuțele cu basmale de catifea brodate și cu galbeni sunători, iar țigăncile cu frumusețea lor specifică, pe care unii o pretind că vine de pe malurile Gangelui. Un câmp pe care evoluau „moșii” de odinioară, cu un nor de praf care îmbrăca totul, corturi, căruțe și animale. Și cu negustori care vindeau de toate: stoffe, haine, alimente. Peste tot dansuri, cu dansatori care invadau de îndată orice spațiu liber. O adevărată frenezie pusese stăpânire pe populație.

Pe înserat, călătorii noștri s-au grăbit să ajungă la poștă pentru a se îmbarca în acele mici căruțe spre București. Dar facultatea de a se îmbarca solicita un prealabil „pașaport”, un permis livrat de autoritatea superioară a orașului. Pentru care se plătea anticipat costul întregii călătorii a parcursului din oraș în oraș, numit „podorojnia”. Astfel încât voiajorii erau lasați la bunul plac al hazardului, banii fiind deja încasați. Ei își lăsaseră bagajele la pilotul vaporului care era și farmacistul locului. Funcționarul de la poștă a sosit în persoană la miezul nopții cu o mulțime de „carusi” la

ușa farmacistului. Însă nu le-a permis să ia nici un bagaj. Ei au refuzat să plece în aceste condiții. A doua zi au găsit două căruțe mari și solide în care s-au îmbarcat toți cu bagaje cu tot. Dar ca provizii de drum, două pâini negre a fost tot ce au putut lua.

Surugiii și caii își alegeau drumul pe pământ sau prin iarbă, printre gropi și mlaștini, trecând și câteva râuri sau pârâuri noroioase. Călătorii binecuvântau clipa când șeful de la poștă le-a refuzat îmbarcarea cu bagaje în cărucioarele instabile, inconfortabile și periculoase, cu care s-ar fi răsturnat printre mlaștini și râuri cu pietre și torente.

Treptat au început să apară case, bordeie, câte o biserică, pe pereții căreia un „Raphael ambulant” a

Poștalioane cu cai, 19 iulie 1837

pictat toată specia umană și animală, fără a uita nici cangurul australian. Pictorul a reprodus triumfător actul Creației, adevărată capodoperă cu frumoși „domni și doamne”, magnifici pașa cu barbă neagră și ascuțită, impozanți boieri cu turbane uriașe, soldați valahi în mare ținută, totul într-un peisaj cu ghirlande și arbori fantastici.

Părăsind acest sat, au traversat un pod pe bărci și au ajuns în sfârșit noaptea la porțile Bucureștiului după o cursă de 20 de leghe (cam 90 de km) epuizați, cai, călători și surugii. Aici au fost conduși la un caravanserai respingător de unde, cu ajutorul celor sosiți în zilele precedente au ajuns la o gazdă italiană unde s-au bucurat fiecare de deliciale austere ale unui pat de scânduri montat pe un suport. Și astfel la 13 iulie s-au regăsit toți în capitala Valahiei.

(va urma)

(Imaginile provin din arhiva Bibliotecii V.A.Urechia Galați)

Balerina desculță

Cristina GRIGOROV

Ea plânge. Lacrimi mari, sărate, smulse parcă din inima mării. Nu a văzut niciodată marea. Când era mică visa să poată călători cu vaporul.

Viziunea acelei case gigantice din metal vopsit în culori pastelate, asemeni unui tort supraetajat, îmbrăcat în frișcă, îi amețea toate simțurile. Trebuie să fie atât de plăcut să simți că ești stăpân peste valurile uriașe care șerpuesc într-o continuă mișcare neavând nici cap, nici coadă, o imensă bucată de carne alb-verde-albastră scânteind în lumina dimineții. Uneori, când avea timp, mergea în port în zilele în care un vas de croazieră părăsea ospitalierul chei românesc. Își imagina că acolo sus, pe punte, o prietenă suspină în tăcere; își scotea din buzunarul găurit batista murdară (mereu uita să o spele), își ridică mâna într-un gest ușor teatral la ochiul drept și șoptea așa, ca pentru sine: *nu am să te uit niciodată, niciodată!* Dar acum nu este în port. Nu a mai mers de ani buni acolo, cum ar putea, când trăiește în orașul acesta minuscul de la capătul pământului? Anii au trecut fără milă, vasele de croazieră sunt la fel de ireale precum un bancher care-și donează toată averea săracilor înainte de a se călugări. Ce bine ar fi dacă s-ar întâmpla asta! S-ar număra și ea printre miile de nevoiași, bolnavi, flămânzi, vagabonzi, drogați aflați în pragul unei supradoze, toată gama de exemplare defecte ale societății, expuse asemeni unor note bolnave pe un portativ de sticlă, privindu-se în toată splendoarea urâteniei lor. Trece în grabă pe lângă tonete de covrigi calzi, hotdogi expirați visând la paradisul din pâine și muștar și înghețată la cornet cu gust de mușama. Ar mânca din toate, câte două, trei, câte o sută de bucăți, până ar exploda la cea mai apropiată toaletă publică, probabil ar trebui să reziste până ajunge într-un parc, deși sunt infecte toaletele acelea verzi, care seamănă cu capsulele de lansare în spațiu a cosmonauților. Nu, mai bine păstrează cei câțiva lei pe care îi mai are pentru zile mai hămesite. Oricum, nu mâncarea este cea mai anevoioasă problemă. Oare ce ar întreba-o asistenții sociali delegați cu împărțirea muntelui de bani în mod echitabil, după ce și-au luat, desigur, înainte leafa pentru toată târășenia aceasta murdară, împetriștată cu tot felul de riscuri care implică inclusiv moartea cauzată de una dintre aceste bombe biologice, călăi și victime deopotrivă, atât pentru

propria lor persoană, dacă mai au noțiunea de persoană și de conștiință, cât și pentru oamenii normali din preajma lor, presupunând că mai stă cineva pe lângă ei, chiar și în trecerea de pe o parte pe alta a străzii? *Câți ani are, de unde este, unde locuiește, cu ce se ocupă, dacă are părinți, frați sau alte rude...?* Sunt întrebări pentru care oricine ar fi în stare să dea un răspuns. Ei însă nu îi pasă de aspectele biografice. Pentru ea singura lume posibilă este cea în care s-a născut, iar spre deosebire de alți copii care se nasc, așa cum știm cu toții, după nouă sau mai puține luni de lăfăială în acvariul de lux plătit cu grețuri, poftă, balonări și varsături de mama fiecăruia, ea s-a născut la trei ani. Până atunci nu a vorbit, nu s-a jucat, nici nu își amintește dacă a mâncat sau dacă a dormit. Despre părinți își amintete doar zâmbetul forțat al mamei și crizele de nervi ale tatălui care, din fericire, nu au durat decât până în ziua în care o asistentă medicală a luat-o de acasă într-o *Dacie* albă, plină de zgârieturi. Adică, așa crede acum, că era o asistentă medicală, în realitate nu are nici cea mai mică importanță. Așa cum nu contează nici camera supraaglomerată de copii aliniați în paturi de lemn, învelite în cearceafuri de un alb murdar, cu miros în țepător de clor și pete de urină îngălbenite de timp. Rememorează cu aceeași încântare ca acum cincisprezece ani camera imensă cu ferestre mari, neacoperite, pereții capitonați cu oglinzi strălucitoare, parchetul curat, lucios, muzica suavă ce se auzea dintr-un colț al încăperii, bănele de lemn montate în fața oglinzilor...iar deodată, sprijinită de marginea mesei pe care se afla casetofonul, a văzut-o pe ea: înaltă, în jur de un metru și șaptezeci de centimetri, cu părul lung, șaten, asemeni alunelor de pământ neprăjite, ochii de culoarea frunzelor de nuc bogate în iod, cu brațele subțiri și picioarele lungi, svelte, aproape lipsită de sâni și cu o talie minusculă, era cea mai frumoasă făptură pe care o văzuse vreodată! Vocea ei s-a dovedit a fi mai puțin serafică dar acum, ca și atunci, înțelege că muștrările, țipetele, certurile, supărările, erau simple unelte ale grijii, ale nevoii de a se face înțeleasă, ale dorinței de a o învăța să iubească muzica și dansul. Abia după câteva luni de muncă, răbdare, plâsete și crize de isterie a început să înțeleagă magia dansului. Senzația că plutește pe ape nevăzute, sentimentul că zboară împreună cu păsările călătoare spre tărâmurile nemaiîntâlnite, le mai păstrează și acum în toți porii pielii, în cicatricile de pe degetele de la picioare, în tremurul mâinilor atunci când aude un libret cunoscut. Când a împlinit optsprezece ani i s-a spus că trebuie să plătească pentru orele de balet, să-și cumpere singură echipamentul și să părăsească centrul de tratament. Părinții însă i-au refuzat costurile pentru această ocupație

fără rezultate, cum o numesc ei, sub pretextul că atât timp cât nu există Liga Balerinelor Profesioniste care Suferă de Autism este mai bine să nu mai viseze cu ochii deschiși. Ei însă nu au cum să înțeleagă, de aceea nu le poartă pică. Iar pentru a fi mai ușor, pentru ei dar și pentru ea, a plecat de acasă. Prieteni nu are, doar profesoara ei de balet care o găzduiește în schimbul ajutorului pe care i-l oferă în timpul ședințelor pe care le predă copiilor bolnavi de autism, păpuși defecte asemeni ei, pe care le înțelege și le iubește. Pușinii bani pe care îi câștigă îi dă pe mâncare și pe lecțiile pe care le ia în continuare. Iar acum, când sunt în mijlocul pregătirilor pentru spectacolul vieții ei,

Frumoasa din pădurea adormită, s-a întâmplat cea mai mare tragedie din toți acești ani: frumoșii ei pantofi de balet, roșii, s-au rupt. Cât valorează pentru un bancher o pereche de poante și cât valorează ei pentru frumoasa din pădurea adormită, copilul pe care doar muzica și dansul au reușit să îl scoată din universul străin în care nimeni nu are acces, unde nicio ființă nu poate pătrunde pentru o îmbrățișare, pentru un alint, pentru un sărut? Lacrimile se preling pe obraji palizi, fără zgomot, fără durere. Sunt doar globuri de cristal în miniatură în care oricine poate vedea o frumoasă balerină care doarme desculță de sute de ani așteptând să primească o pereche de balerini roșii.

Marin IFRIM - poeme

Din Fabricile Cerului (II)

Nedumerire

o întrebare ilegală
pentru cei care
vor să știe totul:

eu am voie
să dorm în
propriul meu somn
de veci?

Eco

cât ve(r)de !
ca ochiul
a răsărit soarele
și iarna
se dezbracă
dansând
în pielea goală!

Apo(ca)li(p)tică

să-mi puneți crucea
la picioare
să văd tot timpul
scrisul
măcar aici
la cantina
viermilor
să nu fiu înlocuit
de ideologiile voastre
putrede

Pământul

există Apoi
și după viața

ajunsă la Ceruri
aici totul e altfel
din oglindă
un orb
privește
pământul prin tine

Ora exactă

ca frunza și iarba
câți ne(-) om fi adunat aici
nu auziți rugile
celor de afară?

e timpul să ieșim
la tablă
la ora practică
de apocalipsă

Indispoziție testamentară

pe cruce
în locul acela
unde se trec eroii
încolonați
cu litere de aur
numele
celor care mi-au
grăbit odihna

Dincolo și dincoace

ascultă femeie
dintr-o lacrimă
Fiul omului
e lângă noi
ca un mic cutremur
crescând

dintr-un cui
nașterea și moartea-s
două porți stelare
restul e mereu
dincolo și dincoace

*(1 ianuarie 2015, la un an
de la trecerea Floarei IFRIM)*

Priveliște

iată cupola bisericii
sfârșitul primului Cer
sub care
uneori mor
chiar și
medicamentele;
deasupra
e lumea îngerilor
vânturile subțiri
sufărând răbdătoare
în miracole lumești
inflamabile

Din Fabricile Cerului (II)

viața e dură și
se schimbă
de la un gând
la altul;
la una din ferestrele
Edenului în contumacie
iată-l pe Andrei
cu o baghetă
muiată-n smirnă
răscolind prin
deșeuri filozofice
eclozate

Timpul - o limie frumoasă dar uscată

(Cercetarea motivului „timpul” în piesa dramatică „Doina” de Ion Druță)

„Ion Druță își consacră toată energia talentului său excepțional promovării imaginii poporului moldovenesc acasă și în lume, zidind, cărămidă cu cărămidă, edificiul demnității noastre”. (Haralambie Corbu)

Alexandru COCETOV

Argument: De ce am ales tema: „Timpul – o limie frumoasă dar uscată”? Este o temă, care declară despre acea linie a timpului trecător, dur, problematic ... melancolic, vesel ... dureros și trist în viața unui țăran, muncitor și a familiei sale.

Acel Tudor Mocanu, care este personajul principal în opera druziană, „Doina”, redă o ipostază a timpului. O desfășurare a timpului trecut, prezent și viitor în oarecare măsură. Fiecare act al piesei ne arată câte ceva din elementele timpului. Tot aici putem vedea și descrierea timpului din trecut dar și timp ca durere, melancolie, viață...

Întra-adevăr, timpul e o linie sau ceva frumos. Căci poți realiza ceva, poți iubi, poți petrece timp cu cineva apropiat, dar, în același timp, poți avea și dureri, necazuri, pierderi... de ce „linie uscată”? căci viața se sfârșește, trece, multe nu le poți întoarce. Multe doar vin și pleacă. Timpul e ceva ce nu poți întoarce. De aceea, Tudor Mocanu, personajul principal se străduie să trăiască acest timp din plin (așa cum crede el că e bine).

A cadem icianul Haralambie CORBU menționa: „Mesajul definitoriu al creației druziene nu e nici optimist, nici pesimist – ci e unul integral realist, umanist, sprijinit pe temeliiile trecutului național și universal, dar cu antenele orientate spre un viitor al binelui, al frumosului și armoniei dintre cei care locuiesc în propria casă, în casa colectivă a neamului sau în casa fără îngrădiri și impedimente – a lumii.”

Frumusețea timpului în viața lui Druță: Acest moldovean, care s-a născut și a trăit toată viața în Horodiștea, a plecat ... din oarecare motive într-o țară care i-a fost străină. Dar, cu timpul s-a adaptat și la străini. Poate chiar nu i-a fost așa de străină, cum uneori ni se pare, dar o țară în care nu a avut părinți, rude, casă parintească...

Plecat de la casa parintească, Druță scria: „În jumatate de secol de când am părăsit

Horodiștea, satul de baștina, mai că nu mi-a rămas sămânța de neam acolo. Nu a rezistat nici sârmana noastră casă parintească, nici mândrul castan ce creștea cândva la poartă. Doar o lespede de piatră, cu o gaură rotundă la mijloc, ce ținea locul unui colac de fântână, mai albește și azi în câmp nu departe de Cubolta.”

Toată opera sa este compusă din elementele vieții de gospodăru: munca la țară, folclorul popular, creșterea și educarea copiilor, ocrotirea animalelor... căci „a vorbi de pământul și de apele Moldovei înseamnă a vorbi în primul rând de spiritul de gospodăru al neamului nostru, de simțul măsurii, de acel misterios echilibru dintre alb și negru, dintre bine și rău, dintre lumină și umbră, dintre frumos și urât, care, până la urmă, le și hotărăște pe toate.” (Ion Druță, *Pământul, apa și virgulele*).

Interesant de observat, că toată lucrarea în întregime a lui Druță constrânge toate aceste componente. Aceeași „Povară a bunătății noastre”, „Doina”, „Casa Mare”, „păsările tinereței noastre”, „Horia” și altele. Căci „opera lui Druță, în totalitatea ei, se sprijină pe trei piloni principali: ideile atotpurificatoare ale creștinismului; tradițiile înobilatoare – populare, culturale și istorice – ale neamului; preceptele verificate ale unei gândiri și experiențe moderne”. (Haralambie Corbu)

Aici ne putem alătura de cuvintele lui Haralambie Corbu, unde el spunea: „Ion Druță își consacră toată energia talentului său excepțional promovării imaginii poporului moldovenesc acasă și în lume, zidind, cărămidă cu cărămidă, edificiul demnității noastre”.

Dimensiunile universului druzian „ne produce o mare satisfacție spirituală și estetică”. (Cingiz Aitmatov, *Kargastan*) tot aici el adaugă: „În lucrările lui Ion Druță mă cucerește plasticitatea cu care sunt înfațșate personajele. Cred, că prin operele sale proza moldovenească înscrie în literatura contemporană una dintre cele mai pitorești și mai interesante pagini”. (Cingiz Aitmatov, *Kargastan*)

Prin următoarele aspecte (cercetările sunt proprii), vreau să demonstrez, de ce, sau cum, opera lui Druță arată viața și în special amintirea ca un factor important. Am încercat să cercetez tema „timpului” în opera/lucrarea „Doina”, semnată de Druță. Citirea cu atenție

și meditația asupra acestor elemente m-a ajutat să văd niște lucruri interesante, și nu numai, ci și specifice poporului moldovenesc, descris de însuși moldoveanul nostru, Ion Druță.

Înainte de a trece la observarea amănunțită a „Timpului zilei” găsit în piesa *Doina*, vreau să atragem atenția la prezentarea „timpului” în toate cele trei acte ale piesei. După o cercetare amănunțită, am identificat următoarele elemente de „timp”:

„Timpul” în cele trei acte

1. Actul I, Actul II, Actul III.

Tudor a trăit o viață lungă și grea: Razboi; Foame; Moarte (mulți sau dus în pământ); Hotar al perioadei de viață; Muncă; Chin; Bucurii; Înjosire; Frunzișul stă înțepenit; Dimineața; Lucru, activități; Se scutură floarea de pe copacii fructiferi; Nu s-a ridicat încă soarele; Munca grea la câmp; Amurg târziu sub cortul verde; Ninge încet, domol; Se face noapte; Se aud cântând cocoșii; Rămâneau zorile (cuvintele Doinei); Timpul când începeai a te trezi (*Doina* către Tudor); Focul dragostei s-a stins de atâta vreme (dragostea lui Tudor); Anul acela când te-ai întors de la armată (*Doina* îi vorbește lui Tudor); Eram pe atunci arțăgos (cuvintele lui Tudor); Timpul – amintire: când s-a făcut colhozul; Timpul – durere: multe vizite la înmormântări, bătutul soției. Tudor umbla cu soția pe la doctori; Vremea strânsului roadei; În fiecare zi musafiri; Duminica dimineața; Soare, senin; Ninge, ninge; Noapte târziu; Dis-de-diminează; Frig, vânt, zi posomorâtă.

Datorită planului de ansamblu a întregii opere, putem identifica și elementele naturii, care arată de asemenea timpul: dimineața, soare senin, ninge, vremea strânsului roadelor, vânt, zi posomorâtă ... tot aici putem găsi și stările personajelor prezentate în timp: bucurii, înjosiri, dureri, muncă ...

Familia Mocanu, descrisă de Ion Druță, are griji, nevoi zilnice. Zi de zi lucrau și tot lucrau, „Zile posomorâte, zile cu cer senin, nopți înfrigate, seri cu lună plină, amurguri târzii și dimineți culese dintr-un miez de vară setoasă” (Începutul piesei „*Doina*”).

Tudor Mocanu, care fiind legumicultor și un bun priceput la bussines, se trezea dimineața cu gând de lucru. Dimineața la micul dejun analiza aceasta și pe parcursul zilei dorea să realizeze tot ce planificase. Iar seara la masă cu toată familia analiza rezultatele finale. Căci realizarea unui lucru nu totdeauna se bazează pe bani sau înțelepciune, pricepere ... ci în primul rând „timp”. Pentru tot cheltuim timp. Personajul Tudor Mocanu cheltuia acel timp pentru a hrăni casa (întreaga familie), pentru a aduce prosperitate și bunăstare în familia sa.

În afară de lucru, ajutor vecinilor și prietenilor, pe Tudor Mocanu îl frământa și gândul la timpul care a trecut. Aș dori să cred, că îl frământau următoarele:

Timpul în trei ipostaze:

(reflectarea asupra personajului principal Tudor Mocanu) 1. *Melancolie Amintiri Durere* Muzica folclorică; 2. *Doina*; 3. Dor de tinerețe; 1. Viața în tinerețe; 2. Prima dragoste; 3. Bucurii și dansuri; 4. O viață mai bună în trecut; 5. Prosperitatea vieții (mai multă roadă, bani, succese...) Boala soției; 6. Pierderea fiului Mihai; 7. Frământări; 8. Nereușitele momente în viață; 9. Greutățile care apăsau familia Mocanu; 10. Trecerea timpului.

Acad. *Haralambie CORBU*, în *Revista Akademos* menționa: „Alternanța melodiilor atât de diverse și atât de zbuciumate, sugerează sau, mai bine zis, punctează traiectoria destinului dramatic al tuturor celor, a căror soarta le-a încredințat anume această secvență din istoria neamului. Dorul de omenie și tristețea după clipele pierdute în zadar – se remarcă drept trăsături fundamentale ale scrisului druțian. Mesajul definitiv al creației druțiene nu e nici optimist, nici pesimist – ci e unul integral realist, umanist, sprijinit pe temeliile trecutului național și universal, dar cu antenele orientate spre un viitor al binelui, al frumosului și armoniei dintre cei care locuiesc în propria casă, în casa colectivă a neamului sau în casa fără îngrădiri și impedimente – a lumii. Prin harul său deosebit și prin truda de o viață scriitorul-academician Ion Druță a făcut din mult încercata și frământata Câmpia Sorociei o adevărată bijuterie literară, un centru remarcabil de cunoaștere și înnobilitate pentru împătimitii de adevăr și de frumos din spațiul autohton, dar și de pe multe meridiane ale lumii,.

În concluzie: doresc să remarc, că, „orice întâlnire cu Druță lasă o puternică senzație, profunzime, colorit irepetabil și înțelepciune. (*Natasa Manolova, Bulgaria.*)

„Noi am mai avut scriitori care au abordat teme majore, teme filosofice, sociale, psihologice. Dar nici unul din ei n-a făcut acest lucru atât de profund. Ion Druță a scris, a plâns, a militat pentru aceste valori cu maximă participare sufletească, a pus foarte multă substanță spiritală în frază, în cuvânt, în viziunea sa artistică. Druță a dat expresia plină sentimentelor noastre. El a turnat general-umanul în tipare de aur; arătând lumii că noi avem viață intimă profundă, atitudini emoționale și naționale, că suntem firi complexe, că gândirea noastră are inflexiuni profunde, filosofice. Aceasta este foarte important.” (*Gheorghe Mazilu*)

BIBLIOGRAFIE:

1. Revista Akademos, nr. 2(13), iunie 2009
2. Ion Druță, scrieri. Chișinău, Hyperion 1990
3. Povara bunătății noastre, de Ion Druță. Ediție revizuită și completată. Editura „Universul”, Chișinău 2005. *Calea robilor (postfata)*.
4. Wikipedia.com/iondruta/

Naufragiați pe Dunăre (I)

(prelucrare epică după o întâmplare reală)

Ioan Gh. TOFAN și Viorel CRĂCIUN

Când suntem tineri nu prea ne gândim la moarte, chiar dacă ea trece uneori foarte aproape de noi, asemenea trenului în viteză pe la o trecere de cale ferată. Suntem dincolo de barieră și ne simțim în siguranță. De mine doamna cu coasa s-a apropiat cam de vreo două-trei ori, dacă mă gândesc bine, încât ar fi trebuit să-i cam simt răsuflarea în ceafă. Dar nu s-a întâmplat așa nici atunci și nici după, când se spune că ieși din starea de șoc și intri în aceea de panică. În schimb m-am topit de frică în împrejurări mult mai banale. Nici în naufragiul din 1982 al navei turcești Yusuf Bey, la bordul căreia eram îmbarcat ca pilot maritim stagiar împreună cu prietenul meu, pilotul Viorel Crăciun, nu pot spune că mi-a fost teamă.

Totul s-a petrecut mult prea repede și poate nu am apucat să mă dezmeticesc. Aveam pe atunci zece ani de experiență în navigația pe fluviu, dar în pilotajul navelor maritime eram considerat cadet, cum le plăcea ălor bătrâni să ne spună nouă, adică piloților stagiați, veniți de la fluviu sau mare, cu brevete de ofițeri și căpitani fluviali sau comandanți maritimi. Cu alte cuvinte, în stagiatura obligatorie de cel puțin doi ani, necesară pentru obținerea unui brevet de pilot, purtam pantaloni scurți, dacă mă pot exprima așa. Erau chiar foarte scurți, după cele numai două luni trecute de la primirea mea în Corpul de Pilotaj al Dunării Maritime.

Pentru cei care nu știu ce înseamnă Dunărea Maritimă îi informez că e vorba de acea porțiune de fluviu pe care pot naviga vase maritime cu un pescaj admis de maxim 23 de picioare, uneori chiar 24 de picioare, adică între Brăila și mare, mai precis între km 173 și ieșirea în Marea Neagră prin canalul Sulina sau, în cazul ucrainenilor, pe brațul Chilia, cu ieșire la mare prin noul lor canal, numit Băstroe, amenajat în ultimii ani. Pe vremea naufragiului din 1982, ieșirea în mare de pe brațul Chilia se făcea prin alt canal, numit Prorva sau Uzdunaisk.

Atunci, la sfârșitul unei zile posomorâte, dar liniștite, de sfârșit de Mărțișor, la Mila Marină 42,5, după ce bărcile cu muncitorii de la stația de pompare pe care o construiau în malul drept, ceva mai în aval, au venit și ne-au salvat de pe nava răsturnată într-un bord, ce nu mai putea fi controlată, eram și nu prea eram acolo. Priveam

din barcă senin, cu ochii altuia, epava dusă de forța curentului și scufundându-se treptat, ca un Hopa Mitică găurit, înecat într-o cadă de baie. N-am tresărit nici când, ajunși la mal, la micul ponton al Stațiunii Semaforice de la Ceatal Ismail, pregătindu-ne să debarcăm, am auzit dinspre pupa bărcii, la malul stâng, vuietul făcut de apa făcută pâlnie, atunci când epava s-a dus la fund. Dar eu n-am văzut hăul acela teribil care sorbea toate gunoaiile care pluteau pe fluviu pentru că deja mă uitam înainte, pregătit să sar din barcă pe ponton. Eram singurul care scăpasem din naufragiu fără să mă ud măcar pe bombeuri. Mai lipsea doar să-mi scot plușul din buzunarul de la spate al pantalonilor bleumarin, de uniformă, și să-mi lustruiesc pantofii. Ar fi fost însă greu să fac acest lucru pentru că pielea groasă de pe palme mi se jupuisese când coborâsem în barcă mult prea repede, ținând strâns în mâini saula subțire legată de balustra din tribord a rufului (suprastructură situată pe o porțiune din lățimea navei) unde se afla și comanda navei. Dacă măcar în clipa când începusem să alunec pe acea parâmbă subțire, încercând fără succes să-mi sprijin picioarele de ceva din suprastructura cargoului, așa cum văzusem în filme că fac alpiniștii pe munte, mi-aș fi întors capul spre dreapta, în amonte, aș fi văzut barca pescărescă ce avea întinsă setca pentru scrumbiile care înotau contra curentului, în căutare de locuri unde să-și depună icrele. Din spusele de mai târziu ale barcagiilor lipoveni care ne salvaseră, pescarul din barcă se lăsa aval, cu plasa aruncată lacom, de-a latul Dunării. Fiind cu spatele nu văzuse încă grozăvia. Atenționat de țipetele barcagiilor, a tăiat în ultima clipă setca cu cuțitul, trăgând apoi disperat la rame ca să scape de curentul care se formase și-l trăgea spre vârtejul care înghițise nava.

Deunăzi m-am întâlnit cu Viorel și am început, asemenea tuturor pensionarilor, să depănăm amintiri. Ori despre ce altceva, în afară de cărți, am fi putut vorbi? Firește că despre meseria noastră, de foști piloți maritimi, „de Bară Sulina, Dunăre Maritimă și Porturi de Dunăre Maritimă”, cum pompos ne defineau scriptic, într-o vreme, brevetele noastre. Venind vorba, la un moment dat, de naufragiul cargoului Yusuf Bey, în care era cât pe ce să dăm amândoi ortul popii, Viorel m-a întrerupt brusc:

-Știi ceva, Plușcort, tu ai scris un roman. Ce-ar fi dacă te-ai apuca să pui pe hârtie ce-am pățimit noi atunci? O povestire, nuvelă, vezi tu ce-ți iese. Îți dai seama ce tare ar fi? Caz real, Motane, nu închipuiri de două parale.

-Știu și eu, Păpușă, m-am gândit nu odată la asta, dar cum să-ți spun? În cazul nostru știi cum e? Viața bate filmul, m-am codit eu.

Plușcort și Păpușă sunt apelative folosite de Viorel când se adresează prietenilor. Aceștia, la rândul lor, asemenea mie, nu ezită să le folosească când i se adresează. Cu alte cuvinte, i-au devenit porecle. Iar *Motanul* e una din poreclele mele. De vină e poate mustața pe care o port de aproape cincizeci de ani.

I-am spus prietenului meu că aș încerca să însăilez ceva dacă m-ar ajuta să-mi reamintesc în detalii toată trășenia, eventual să facă o schiță a dezastrului naval sau chiar să-și noteze, în afara evenimentului propriu-zis, ce gândea în clipele acelea când realiza că s-ar putea să-și găsească sfârșitul. I-am amintit că nu scria rău la gazeta de perete a Pilotajului, inventată de Țepeluș, cum îi spuneam noi directorului Secției de Pilotaj Maritim, care se înființase într-un timp, după revoluție, ca secție separată a A.F.D.J.-ului, și se instalase la singurul etaj al unei clădiri dezafectate, proprietate a Armatei Române, situată pe malul Dunării, puțin mai în aval de dana de apă, punct căruia i se spunea „La grăniceri”. Scufundarea vaporului turcesc se petrecuse însă când sediul Agenției de Pilotaj Galați era într-o căsoaie urâtă de pe mal, cu un singur cat, învelită cu tablă ruginită, din preajma indicatorului ce marca km 150, dar după care piloții oftau mereu nostalgici, botezată „La porumbei” pentru că în crengile unuia din plopii bătrâni, înșirați în fața hardughiei și a cârciumei infecte cu vitrine de sticlă, de alături, se afla o uriașă și veche cușcă de porumbei. Zburătăceala simpaticelor aripate, cam sălbătice, nu înceta ziua niciodată. Era plăcut vara, după-amiaza, după ce plecau șefii, când erai de serviciu la dispecerat, să-ți iei o bere rece la halbă, de la bodega alăturată, și s-o bei tacticos, cu fereastra deschisă, privind plopii înalți până la cer, ascultând uguiul liniștitor al porumbeilor, dar trăgând cu urechea la vocile din stație sau la țârâitul telefoanelor.

Observ că m-am lasat dus de val, deviind de la subiect. La propunerea mea, Viorel mi-a răspuns că deja a scris, încă de atunci, ce pățimise. A doua zi mi-a bătut în ușă, aducându-mi zece pagini îngălbenite, rupte dintr-un caiet studențesc, umplute cu un scris mărunț. Le redau mai jos:

Telefonul sună insistent. Exact ce mă așteptam. Vocea din receptor îmi spune plictisită că voi pleca peste două ore la voiaj. Nu mă grăbesc. Locuiesc

aproape de port.

În pilotină primesc actele de voiaj ale navei de la pilotul de port care va face manevra de plecare. Așa e procedura. Nimic special, îmi spun, uitându-mă pe hârtoage. E un cargou mic, de 1100 tdw (tone deadweight – greutatea totală ce se poate imbarca pe o navă, până la pescajul maxim admis). După câteva minute sosește precipitat colegul de drum. Este cam îmbufnat, cu somnul neterminat, cred eu. Inițial trebuia să plece la voiaj cu altă navă, mult mai mare. E stagiatar și-și dorește ceva mai impresionant, mai provocator.

Vremea e ciudată, ca în luna martie, cu cerul mai mult acoperit, dar lăsând soarelui ferestre minuscule pe unde să pătrundă niscaiva raze anemice. Apa fluviului curge măloasă, cu resturi de copaci plutind între vălurile. Șterg enervat bordajul umed al pilotinei. Bine că nu e ceață, îmi spun. Măcar de am ajunge astăzi până la Tulcea.

Pilotina acostează lângă nava din dana 25, situată la Dunăre, puțin mai în amonte de capul de mol (dig de piatră construit la intrarea unui bazin portuar) al Bazinului Docuri. Controlul de plecare, pe care Autoritățile Portuare îl fac la bordul navei, nu s-a terminat încă. Suntem o țară plină de controlori, după cum se știe. Agentul navei, Vama, Grănicerii, Căpitănia, sunt toți în păr, pe navă, și nu se îndură să plece. Pot să pariez că stau la palavre în salonul comandantului, negociind plecarea și sorbind din pahare. Mă uit alarmat la ceas. E trecut bine de ora prânzului.

Comaradul de drum îmi explică iarăși, ofuscat, ce greșală s-a făcut în pilotină, cu plecarea lui în voiaj, împreună cu mine. În agenție primise ordin să plece cu o altă navă și cu un alt pilot. Văicăreala lui, plină de indignare, m-a făcut să-l opresc. „S-a întâmplat. Nu mai există cale de întoarcere”, îi zic.

E trecut de amiază. În sfârșit, înjurăturile noastre și-au făcut efectul. Comisia și-a terminat treaba și coboară de la vapor. Toți au sacoșe în mâini. Știm ce au în ele. Țigări, gumă de mestecat, lokum (rahat), săpunuri DURU cu miros de mere verzi sau de trandafiri, poate o sticlă de rakî (rachiu turcesc) sau whisky. Dă Doamne să ne lipim și noi la o sticloanță!

Ion Pădureanu, pilotul de port, se imbarcă pe navă. Fără grabă, urcăm și noi, stând undeva în salonul navei, urmărind prin hublouri ce se întâmplă. Nu suntem îngrijorați. Vrem doar să știm când se termină manevra de întoarcere ca să putem urca în comandă și să preluăm nava. Mustăciosul meu coleg încă mai bodogănește. Cargoul este întors rapid cu prova în aval și pilotul de port coboară în pilotină, cu buletinul de manevră semnat de comandant, dar

și cu pieptul umflat într-o parte. Înseamnă că are acolo un carton de țigări. Nu-i rău. Sigur o să ne dea și nouă ceva, dacă va fi mulțumit de prestație.

La urcare am sesizat că nava este încărcată peste marca de pescaj (indică pe verticală distanța dintre linia de încărcare maximă admisă și chila navei, adică partea cea mai de jos a navei, aflată sub apă). Cu siguranță că ofițerii de la Căpitania Portului Galați, care au făcut parte din comisia de control, au sesizat asta. Deci totul este în regulă, s-ar spune. Acum îmi explic de ce sacoșele erau atât de dolofane. Ce era să facem? Nu ne putem pune cu Autoritățile. Așa funcționează sistemul.

Mă uit iar la ceas. Constat că viteza navei ne-ar permite să ajungem pentru înnoptare, jos de Tulcea, la locul oficial de ancorat din zona Milei Marine 36. Atât noi, cât și comandantul turc, suntem relaxați. Intrăm în rutina obișnuită a unui voiaj, cu o navă mai mică de 100 de metri, pe un traseu arhicunoscut și pe o vizibilitate destul de bună, chiar dacă cerul e acoperit de nori.

Sunt puțin nedumerit. La Cotul Pisicii, unde reduc viteza, dar nu folosesc unghiuri mari de cârmă, constat că nava se comportă ciudat. Doar la 5 grade babord sau tribord, cargoul are un ruliu (înclinare longitudinală a navei) mai mare decât normal. Știu că vaporul este încărcat cu sârmă, dar sesizez că și pe capacele închise ale magaziilor sunt așezați colaci de sârmă pentru construcții. De fapt îi văzusem de la plecare, dar nu mă alarmasem. Par a fi legați bine între ei, cu parâme metalice și chei de împreunare. Comandantul, un turc cam la patruzeci de ani, cu părul tuns scurt, mă asigură că marfa de pe capace este amarată cum trebuie. Abia aștept să ajung la locul de ancorat pentru înnoptare. Sunt convins că o să primim o cabină minusculă, cu două paturi suprapuse. Noroc de cărțile din geamantane care ne vor mai omorî timpul din lunga noapte care ne așteaptă. Amândoi suntem mari amatori de lectură, împătimiți aș putea spune.

Ce repede trece timpul! Este ora 17 și 40 de minute și ne apropiem de Mila 44. La Ceatalul Ismail, situat la Mila 43, unde Dunărea se bifurcă în două, vom intra, la dreapta, pe brațul Tulcea, lăsând la stânga brațul Chilia, pe care acum îl împărțim cu Ucraina Sovietică. Nu mai contează că teritoriul aflat pe malul stâng al Chilie, dar și pe malul stâng al Dunării, între Mila Marină 72 și Ceatal Ismail, a fost cândva pământ românesc. Împărțim și Dunărea Mare cu ucrainenii, cu excepția însă a celor 800 de metri, situați aval de gura de vărsare a Prutului. A știut tătuca Stalin ce face. Și-o fi răs pe sub mustață când s-a îndurat să le lase moldovenilor de peste Prut

acești 800 de metri. Să nu mai bombăne că n-au ieșire la Dunăre. Încurcă-i drace! și-o fi spus, cu gândul la o eventuală prăbușire a imperiului sovietic. Eu cred că poate dormi liniștit, acolo unde este. Nici într-o mie de ani nu se va întâmpla asta, zic eu, după cum se prezintă situația actuală în lume.

Reducem viteza la intrarea pe brațul Tulcea. Ne confruntăm, la dreapta, imediat după ceatal, cu un cot de 90 de grade. Navigăm pe mijlocul șenalului. Cargoul se înclină prea mult la babord. Așa se întâmplă la coturi. Oricât ar fi viteza de mică navele încărcate la capacitate maximă se mai înclină. Acum însă cargoul a luat o bandă prea mare (înclinare a unei nave într-un bord sau altul). Îi spun timonierului să redreseze cârma, dar înclinarea la babord se accentuează, în loc să se reducă, așa cum ne așteptam cu toții.

Un zgomot sinistru ne sparge urechile. Colacii de sârmă patinează la stânga, pe capacele magaziilor. Se scurg la babord, dar nu cad în Dunăre. Rămân agățați, ca un ciorchine imens, peste copastie.

Suntem pierduți! Ieșim din comandă, la tribord, ținându-ne de balustradă. Echipajul aflat în cart liber, năvălește buimăcit pe punte. Mișcarea de întoarcere a navei spre malul drept este atât de rapidă încât mă gândesc că ar mai fi o speranță de salvare a navei și a noastră – eșuarea pe mal!

Apa intră deja cu furie în sala mașinilor și în cabine, poate chiar și în magazii. N-a fost timp să fie închise etanș. Apropiindu-ne de mal, strigăm la șeful de echipaj să fugă la prova, dacă poate, și să fundarisească ancora din tribord. Curajos, acesta ajunge cu greu la vinci. Cu toate încercările, ancora refuză să se miște, dar mite să cadă. E firesc dacă m-aș gândi la înclinarea la babord, mai mare de 60 de grade. Dar nu mai știu ce gândesc.

S-a făcut brusc liniște!

Un tânăr nebărbierit țâșnește din interiorul navei cu o geantă diplomat în mâna dreaptă. Are în ea actele navei. Își caută comandantul. Acesta îi mulțumește din priviri, cu aerul unuia care e consolată de moartea unui membru drag al familiei.

Curentul puternic îndepărtează nava de malul drept, răsucind-o cu prova spre amonte. Nu mai există speranța salvării navei, așa cum se înclină tot mai mult pe o coastă, cu apa năvălind în interiorul ei. Colacii de sârmă, atârnați la babord, au ajuns în apă. Vor atinge fundul Dunării înaintea cargoului, îmi fulgeră prin gând.

(va urma)

Biserica românilor din Transilvania în perioada 1700 - 1764 (III)

(continuare din numărul 155)

Radu Moțoc

II. Episcopul Ion Micu (Klein) Inochentie.

Venirea lui **Ioan Micu**, numit **Klein** pentru Viena, care îl ridică la rangul de baron în septembrie 1729, iar pentru a fi făcut episcop a fost nevoie să-l călugărească cu numele de **Inochentie**.

Fără merite deosebite, tânăr student de treizeci și șase de ani, a fost nominalizat de Papă în 13 septembrie 1730 și consacrat în 25 octombrie, dar instalat numai după doi ani, în 28 septembrie 1732. Nimeni nu intuia, avea să afirme N. Iorga, că acest tânăr va deveni un îndârjit luptător, un credincios greu de învins în ceea ce privește idealurile unei națiuni întregi și un om gata să aducă sacrificiul vieții sale însăși, să devină un martir pentru triumful cauzei pe care simțea foarte bine că o întrupează în momentul decisiv pentru această cauză².

Era evidentă imposibilitatea ca episcopul catolic din Alba Iulia să meargă mână în mână cu episcopul din Făgăraș pentru a cere executarea privilegiilor imperiale, pentru apărarea în același timp și interesele Casei de Austria și onoarea aceluia suveran, care și-a pus semnătura și pecetea pe acel act de acordare a privilegiilor.

El nu apare numai ca șeful unei biserici unite, el știe să se ridice la conștiința de șef al unei națiuni, pentru că în călătoria lui la Viena reușește să smulgă un decret în 19 martie 1735. Cu mult curaj avea să-și susțină cauza în fața imperialilor prin afirmațiile pline de entuziasm: „Noi am fost moșneni în acest pământ al crailor încă din vremea lui Traian, înainte ca națiunea săsească să fi intrat în Ardeal, și avem aici până astăzi moșii întregi și sate întregi, și am fost împovărați cu sarcini de tot felul și cu mizerii milenare, ca de la cei mai puternici decât noi. Națiunea noastră nu este inferioară nici uneia din Ardeal, fie prin virtuți, fie prin știință, fie prin pricepere în afaceri... Poporul român pe plaiurile acestea ardelene, nu numai că este cu mult cel mai vechi, dar este și cu mult cel mai mare în număr³.

Inochentie Klein în baza celei de *a doua*

leopoldină arăta la Viena faptul că în continuare preoții plătesc încă vad, vamă și dijmă domnilor de pământ și fîscului în același timp și chiar clericilor străini.

Solicitarea sa de a face parte din guvernul a fost respinsă într-un mod cu totul jignitor: „Nu este nici om politic, nici om de stat, nici jurist, nu poate vorbi limpede ungurește. Un reprezentant românesc nu se poate admite, căci acești vagabonzi nu au un teritoriu. Admiterea acestui om incapabil în numele unei nații sălbatice ar fi o jignire pentru frunzașele familiei ardelene și chiar pentru clerul catolic. Să-și caute vlădica de ai săi...”⁴.

Cu tenacitatea de care era capabil, episcopul se prezintă din nou în 1736 la împărat și în dietă cu un alt memoriu, de data asta în numele a 85.857 de familii românești după recensământul din 1733. El solicita dreptul țaranului de a cere judecata vlădici, dreptul de a se folosi pe teritoriul sașilor, ca și ceilalți, de păduri, ape și munți, de a exercita și ei meșteșuguri, dreptul de a nu plăti dijma decât preoților și posibilitatea de a-și putea trimite copiii la școală. Aceste solicitări au bulversat dieta care a reacționat cum era de așteptat din partea privilegiatilor: „Episcopul și clerul unit cer lucruri pe care nimeni nu le-a mai cerut vreodată de la străbunii noștri și nu le va putea cere nici de la urmașii noștri... Cer lucruri care de fapt zguduie întreg sistemul acestei țări... cer ceea ce clerul și plebea valahă, după firea ei bine cunoscută, nu i se cuvine niciodată”⁵.

O zi memorabilă, 28 septembrie 1737, avea să o numească N. Iorga în care vlădica Inochentie Klein avea să citească memoriul de protest în sesiunea dietei: „Frunzașii Ardealului celui cu privilegii văzură ridicându-se înaintea lor, viu, cu toate rănilor sale, și gata să lupte, un popor pe care-l crezură înmormântat întâi sub lespede cu scris unguresc a calvinismului, apoi supt aceia cu nobile formule latine a catolicismului habsburgic. Vlădica vorbea *în numele său și al întregii națiuni ce se zice românească în Ardeal. Valachi sau plebs valachica*, nu *natio*, strigară în urletele indignării, ungerii calvini, sașii luterani și tovarășii catolici de *legea împăratului*. Altfel nu se va citi plângerea. Și vlădica cu demnitatea care îl caracteriza a lăsat-o necitită mai bine decât să renunțe la această denumire de națiune românească. Nici cuvântul de neam nu a fost lăsat să treacă fără strigăte de indignare⁶.

Războiul austro-ruso-turc terminat în 1739 cu revenirea Olteniei în hotarele românești, ciuma declanșată și decesul împăratului, l-au determinat pe episcop să amâne protestele. În sinodul din mai 1739

întrunit pentru a fi acceptat *teologul iezuit* Nicolae Ianossi, care urma să spioneze acțiunile episcopului și să atingă grav demnitatea sa, protopopii i-au cerut acestuia, înainte de a-l accepta, să intervină și el pentru ca preoții să nu mai fie închiși, bătuți, izgoniți, și ca toți cei ce se bucură de drepturile garantate prin diploma leopoldină. Iezuiții să nu se mai opună la sfințirile necesare de preoți și să obțină pentru preoți veniturile de drept. „Teologului iezuit” i se mai cerea să păstreze cinstea cuvenită față de episcop și cler, în public și în particular, să nu solicite să fie întreținut de episcop. Profitând de ocazie că prima leopoldină nu prevedea plasarea unui *teolog* lângă episcop, au solicitat ca prevederile din a doua leopoldină să fie pusă în vigoare, referindu-se la drepturile politice ale națiunii române⁷.

Maria Tereza instalată pe tronul Austriei a fost imediat atacată de Prusia și pusă în mare dificultate de a menține toate teritoriile pe care le deținea. În această situație dificilă în care se găsea Viena, episcopul Inochentie Klein a considerat că nația română are datoria de onoare să sprijine coroana imperială chiar dacă nu erau

satisfăcute drepturile elementare pentru ei. În aceste condiții, se oferă în 1741 să asigure prin contribuția clerului român, *5.000 de soldați comandați de ofițeri români* pentru a lupta contra Prusiei.

Solicitările au continuat în dorința de a fi reprezentați și românii în structurile politico-administrative. Episcopul care era deja acceptat în funcția de consilier imperial, solicita să intre și în guvern, motivând prin faptul că acei colegi de confesiune catolicii *sunt unguri nu români și pe care îi consideră slugi unite și slavi valahi*. Cei doi vicari, notarul soborului și chiar celebru *teolog* să fie incluși în dietă. Iar dacă se consideră că sunt prea mulți catolici în dietă *atunci să fie admiși și mireni români de rit grecesc*. În numele celor 700 de nobili români solicită ca doi dintre aceștia să fie numiți la tribunalul regal, alții în dregătorii mai mici; țărani să fie primiți ca meșteri în bresle. Iobagilor români să li se reducă lucru la două zile, nu patru cum era la acea dată, și să li se dea înapoi pământurile răpite *din ură națională*⁸. Se vede foarte clar că episcopul revendica drepturi nu numai pentru cler, dar susținea și drepturile mirenilor, indiferent de starea lor socială.

Vlădica a continuat să fie umilit în mai multe diete

ardelene unde fruntașii țării îi afirmă în față că: „nația lui este alcătuită din pribegi și tâlhari, din leneși și mincinoși, care au simulat unirea”. În fața acestor jigniri o națiune întregă în frunte cu clerul, nobili și țărani s-au adunat în iunie 1744 într-un sinod neobișnuit, o adevărată *adunare națională*, avea să o denumească N. Iorga.⁹

Era pentru prima dată când episcopul Inochentie

Klein era chemat la Curte în 1744, nu pentru a fi consultat și a se face dreptate, cum credea el, ci pentru a fi judecat. Sinodul, asimilat cu noțiunea de *Adunare națională*, avea rolul de a cristaliza un program național ce urma să fie expus la Viena, din care nu lipseau iscăliturile participanților. Dacă nici de data asta Curtea nu va respecta acele drepturi consemnate unele din ele în cele două leopoldine, *ei sunt hotărâți să se lepede de unire*.

Dintre solicitările noi se poate distinge: „numirea măcar a unui mirean român în guvern (se propune Ionașcu Monea, făgărășean, om cult și bogat), primirea celor doi vicari în dietă, și înlăturarea teologului, pe motivul că este *de alt neam și de alt rit*”¹⁰.

Sinodul din 1744 la care au fost chemați și țărani a fost considerat ca o crimă de stat. Țărani auziseră citirea în românește a concesiile făcute de împărăteasă, dar când au văzut că vecinătățile tradiționale din Țara Oltului și din alte ținuturi sunt transformate în iobăgii, s-a auzit un murmur de nemulțumire: *Ne mințiți cu făgăduielile*¹¹.

După ce i s-a reproșat foarte multe lucruri, care priveau acțiunile legate de modalitatea și conținutul solicitărilor, în noiembrie 1744, Curtea a decis ca episcopul să fie supus unui interogatoriu. El a refuzat cu demnitate să dea lămuriri, știind că pierduse cauza națională. În aceste condiții el a sperat că va găsi la Roma un sprijin, drept pentru care a plecat în 9 decembrie 1744 la Roma, dar nu a găsit ce dorea decât un adăpost unde va sta douăzeci de ani până la moarte ca pribeg¹².

Papei, îi ceru *fugarul* episcop, sprijin puternic nu pentru reforme mărunte, ci pentru întărirea și publicarea diplomelor leopoldine, pentru alegerea *teologului* de către episcop dintre cei de rit cu el, dar și pentru crearea unui minister românesc, care să fie condus de un nobil unit cu influență. Cererile făcute de scaunul apostolic pe acest subiect la Viena, dar și referitor la episcop, au primit un răspuns prin care episcopului i se interzice

pentru totdeauna întoarcerea sa, cu amenințarea că va fi arestat imediat¹³.

Inochentie Klein era totuși în continuare episcop unit, de unde îl excomunică în 12 noiembrie 1746 pe *teologul* iezuit Balogh, care îi făcuse mult rău. Vicarul este obligat să primească un nou teolog ungar care este și el excomunicat în 25 august 1747¹⁴.

Sinodul ardelean din Sibiu, chemat de însuși împărăteasă, în data de 15 mai 1747, a exprimat vechiul program național inițiat de Inochentie, printre care și înlăturarea teologului de rit deosebit, recunoașterea românilor ca națiune: „Națiunea noastră, care este mai presus de celelalte, cea mai numeroasă, să fie declarată prin *diplomă* a patria națiune receptă în Ardeal și părțile unite cu dânsul și să poată primi toate binefacerile și dregătoriile ca și alte nații recepte”¹⁵.

Delegația românilor ardeleni la Viena în urma aceluși sinod avea în componență doi tineri din preajma lui Inochentie proaspăt întorși de la Roma, Silvestru Caliani și Grigore Maior. Imperialii și-au dat seama de necesitatea de a împiedica contactul dintre ierarhia sârbească, intangibilă în drepturile ei, și românii din Ardeal. Așa s-a născut ideea la 12 iulie 1747 a unui episcop român *fără hotare*, care să depindă de scaunul catolic din Oradea Mare.

III. Episcopul Petru Paul Aron.

În munții Apuseni nu departe de Câmpeni pe valea Arieșului în comuna Bistra se naște în 1709 fiul preotului Teodor Aron, care avea să ajungă episcop purtând numele de Petru Paul Aron. El este trimis cu bursă de către Inochentie Klein să studieze la Roma, filozofia și teologia. În 30 iulie 1743, întors de la Roma este sfințit preot după ritul grecesc. Mult prețuit de episcop, avea să meargă cu acesta la Viena în 23 iulie 1744, pentru a-l ajuta ca teolog și preot harnic în luptele grele pe care le preconiza că le va avea.

După plecarea episcopului Inochentie la Roma, Aron a fost reținut la Viena până la moartea vicarului episcopal Nicolau Pop care a intervenit în 23 iunie 1745. În locul acestuia a fost numit de către episcopul Enochentie, Petru Aron care a fost întărit oficial de împărăteasa Maria Tereza în 31 august 1745. Vicarul nou ales se întoarce la Blaj pentru a conduce dieceza Făgărașului, unde erau mari frământări.

După grele suferințe episcopul Inochentie Klein a acceptat în 7 mai 1751 să renunțe la episcopat, dând posibilitatea împărătesei Maria Tereza să dispună prin decretul din 30 august 1751 convocarea unui sinod la Blaj unde va trebui să candideze *trei persoane destoinice* pentru scaunul episcopal. Guvernul transilvănean în înțelegere cu vicarul

P. Aron au fixat data sinodului electoral pe 4 noiembrie 1751¹⁶.

Clerul din vasta dieceză a Făgărașului, care atunci se întindea peste toată Transilvania, s-a întrunit la Blaj în prezența comisarilor regești David Mariafi de Maxa-prefectul comitatului Cluj și Petre Dobra de Zlatna-asesor regesc din Transilvania. Cei trei candidați au fost: Petru Aron, Grigore Maior și Silvestru Caliani, toți trei au studiat teologia la Roma. A fost ales de cler Petre Aron, care dovedește aprecierea de care se bucura fiind considerat un bărbat distins și deosebit de evlavios. În data de 28 februarie 1752 Petru Aron a fost numit de împărăteasă episcop dând poruncă guvernului să publice această numire, invitându-l în același timp la Curtea din Viena¹⁷.

Obligat de ritual de a deveni călugăr, Aron se călugărește cu numele de Vasile, fiind condus la această ceremonie de duhovnicul său Atanasie Rednic căruia îi donează toată averea pentru a o împărți săracilor.

Erudit și cu darul de predicator odată intrat în casta călugărilor a dus o viață austeră până la limita suportabilității. Dormea numai patru ore pe un sac cu paie și regimul alimentar era excesiv de modest. Unsprezece ani a purtat până la moarte încins direct pe piele un lanț de fier, care se păstrează și acum în muzeul liceului de la Blaj.

(va urma)

Note:

¹ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 235-236.

² N.Iorga, *Ibidem*, pag. 260.

³ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 262.

⁴ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 267, Hurmuzaki, XV, pag. 1649-52, nr. MMLXII.

⁵ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 268, Hurmuzaki, XV, pag. 1655-6, nr. MMLXVI.

⁶ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 269.

⁷ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 269.

⁸ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 270.

⁹ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 271.

¹⁰ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 272.

¹¹ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 274.

¹² N.Iorga, *Ibidem*, pag. 272. **Ioan Inochentiu Micu** (Klein) (1692-1768) și-a început studiile La școala iezuiților din Sibiu; în 1721 ajunge la Institutul de la Trnava, ca bursier. În 1728 devine episcop de Făgăraș fiind instalat în 1732. Acțiunile lui depășesc problemele religioase cu care se confruntau românii din Ardeal, ele devin un program politic de luptă a românilor din Transilvania, care stau la originea Școlii Ardelene.

¹³ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 278.

¹⁴ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 280.

¹⁵ N.Iorga, *Ibidem*, pag. 280.

¹⁶ Dr. Augustin Bunea, *Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici, sau Istoria românilor transilvăneni de la 1751 până la 1763*, Blaj, 1902, Tipografia Seminarului Archidiecezan, pag. 5

¹⁷ Dr. Augustin... *Ibidem*, pag. 6-8.

DICTIONAR ARTIȘTI PLASTICI GĂLĂȚENI 94

Corneliu STOICA

POPA, Raul – pictor. S-a născut la 28 iunie 1969 în orașul Galați. A absolvit Liceul Nr. 6 C.F.R. (1987), Școala de Arte (1994), Universitatea Dunărea de Jos Galați, Facultatea de Mecanică (2004), iar în toamna lui 2008 s-a înscris la nou înființata Facultate de Arte Plastice, Decorative și Design de la aceeași instituție de învățământ superior, pe care a terminat-o în 2011, clasa profesorului Tudor Ioan. A lucrat ca inginer la SNCFR, secția Reparații Locomotive Galați. Expoziții personale: „Chipul”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2011). În timpul studiilor artistice a expus cu colegii în cadrul unor manifestări colective de la Galați, Brăila și Focșani. A participat, de asemenea, la Bienala-concurs „Gheorghe Petrașcu”, Târgoviște (2010), Concursul de pictură realizată ad-hoc, Câmpina (2010, 2011), Salonul de Artă Plastică „Atitudini contemporane”, ediția a IV-a (2011, Târgoviște, Rm. Vâlcea, Buzău, Iași, Brăila, Tulcea, Curtea de Argeș, Slobozia, București), Salonul Anual de Desen. Muzeul de Artă Vizuală Galați (2011); Salonul Filialei Galați a U.A.P.R. (2011, 2012, 2013, 2014); Salonul National de Toamnă, ediția a II-a, Palatul Parlamentului, Sala „Constantin Brâncuși” (2014) Participări la Tabere de creație: Boholț – Brașov (2012, 2013, 2014). Distincții: Premiul IV la Concursul de pictură realizată ad-hoc. Câmpina (2011); Premiul pentru Pictură, Bienala Internațională „Ion Andreescu”, Ediția a IX-a, Buzău (2014).

Lucrările expuse de când s-a consacrat picturii reprezintă îndeosebi portrete individuale și de grup, executate în ulei, creion, cărbune, conte și tehnici mixte pe suporturi de pânză, carton și hârtie. Un gen al artei plastice deloc ușor, care presupune pe lângă realizarea asemănării fizice cu modelele și întreprinderea unor incursiuni în psihologia personajelor, în forumul lăuntric al acestora. Henri Matisse, spunea că „a face portretul să semene cu modelul este un dar special, pe care nu-l au decât o mică parte dintre artiști”. Raul Popa este înzestrat cu

acest dar, are o pasiune deosebită pentru figura umană. Modelele alese de el pentru a fi portretizate sunt adolescenți, tineri și adulți, fie de sex masculin, fie de sex feminin. Uneori, însuși chipul său și-l scrutează cu atenție, căutând să pună în evidență frământările creatorului, bonomia, încrederea în potențialul de care dispune, gândul că numai lucrul bine făcut îi va asigura rod bogat muncii sale. Portretele lui Raul Popa sunt intitulate fie după dominantă cromatică („Griuri”), după numele personajelor („Cori”, „Ioana”, „Laura”, „Andrei”, „Teo”), dar cel mai adesea după starea și sentimentele pe care acestea le exprimă („Nostalgie”, „Dialog mut”, „Romantică”, „Inocență”, „Eterna căutare”, „Miraj”, „Bună dimineața”). Artistul studiază cu minuțiozitate modelele, este atent la detalii, la modul diferit de a construi fundalurile pe care sunt proiectate, la gesturi, la atitudini, la întregul lor comportament. Ele au individualitate, comunică stări și trăiri profunde, se emoționează, gândesc, simt lipsa comunicării și apăsarea durerii, se neliniștesc sau visează. Pictorul știe să nu fie monoton, își surprinde personajele în

varii ipostaze, își alege unghiurile cele mai potrivite, acordă importanță suprafețelor luminoase și celor umbrite. Femeile au ochi mari, larg deschiși și asupra lumii din jur, chipul lor emană lumină, puritate, căldură, încredere în viață. Adesea el este învăluit într-o undă de mister. Participarea artistului la Tabăra de creație de la Boholț, organizată în casa părintească de ing. Vasile Joantă, i-a prilejuit acestuia întâlnirea cu lumea satului din Țara Făgărașului și realizarea unor portrete remarcabile, care îi confirmă calitățile sale în acest gen al picturii („Bucura, bătrână din Boholț”, „Octavian”, „Fată din Boholț”, „Părintele”, „Fată cu urcior”, „Bohoțean”, „Omagiu”).

Adept al noului curent, novorealismul, îmbrățișat în Galați și de Gheorghe Miron și Liviu Adrian Sandu, Raul Popa este un foarte bun desenator și colorist, imaginile sale sunt clare, fundalurile sunt construite cu pensulații largi, în care se simte spontaneitatea gestului. Într-o perioadă când tot mai mulți artiști evită să abordeze portretul, tocmai pentru dificultățile pe care le implică, sau îl împinge spre caricatural, el s-a axat pe acest gen, dovedind o stăpânire superioară a mijloacelor de exprimare plastică.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Popasuri ale privirii*, Editura Sinteze, Galați, 2013; Corneliu Stoica, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni*, Editura Axis Libri, Galați, 2013.

Amintiri

Andrei

Cori

Victoria Truță

...o nouă prezență în plastica gălățeană

Corneliu STOICA

Victoria Truță, expozanta de la Galerile de Artă „Nicolae Mantu”, este o tânără artistă al cărei nume a început să rețină atenția iubitorilor de frumos din Galați. Deși este prezentă pentru prima oară cu o expoziție personală pe simezele galeriei Filialei locale a U. A. P. R., ea a mai avut în anii anteriori câteva manifestări individuale deschise la Colegiul Național „Costache Negri” (1996), Galeria Mon D’Art (2003), Winmarkt Art Gallery (2005) și Sala „Virgil Mazilescu, Filiala Sud-Est a Uniunii Scriitorilor din Romania (2012). Inițial învățătoare, ca urmare a studiilor urmate la Liceul Pedagogic din Galați (1997), ea a frecventat apoi Școala de Arte, secțiile pictură și sculptură (1997 - 2002), a urmat un curs de restaurator de bunuri culturale, organizat de Ministerul Culturii și Cultelor (2008), a absolvit Facultatea de Psihologie de la Universitatea „Spiru Haret” din București (2009), iar în 2010 a fost admisă la Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design din cadrul Universității „Dunărea de Jos”, pe care a terminat-o în 2013. În 2012 a beneficiat de o bursă Erasmus, studiind la Universitatea Kocatepe Afyon din Turcia, Facultatea de Arte, secția Pictură. Începând din 1998 a participat la mai multe concursuri și expoziții colective de profil organizate la Galați, Focșani, Brăila, Târgoviște, Antalya și Dinar, Afyonkarahisar (Turcia). De asemenea a expus la unele manifestări ale comunității turce din Galați.

În expoziția de la Galerile de Artă „Nicolae Mantu” artista prezintă numai lucrări de grafică (linogravură, desene în cărbune, tuș și pastel). Titlul „Simbioza Orient și Occident” este semnificativ pentru a ilustra opțiunea acesteia pentru arta realistă și deopotrivă pentru cea abstractă, dar și conviețuirea unor elemente simbolice din culturi diferite. Motivele de la care pornește sunt diverse, de la cele de natură statică, peisaj, până la portret și autoportret. Parcurgând lucrările din această ultimă categorie, putem spune că Victoria Truță este o bună portretistă și o bună desenatoare. Ea știe să observe, să pătrundă în forumul lăuntric al modelelor, să analizeze și să pună în evidență importante trăsături fizice și psihice ale acestora. Are preferință pentru portretul feminin, pe care-l realizează folosind o linie mlădioasă a desenului, mânuită cu spontaneitate și claritate, hașuri, mase compacte de negru. Nu face uz de pre multe mijloace.

Adesea, în cadrul tablourilor sunt introduse pe fundal elemente decorative din recuzita simbolistică orientală, semn că perioada de studii în Turcia i-a fost benefică. De asemenea, uneori ea insistă pe vestimentația orientală a personajelor, pe scoaterea în evidență a specificului acesteia. Ea însăși o persoană cu chip frumos, artista își alege ca modele femei asemenea sieși, iar când își scrutează propriul chip, este la fel de preocupată atât pentru fizionomie cât și pe reliefa emoțiilor, trăirilor, stărilor prin care trece. Personajele sale sunt surprinse meditănd, gândind la proiecte numai de ele știute, frământându-se pentru găsirea unor răspunsuri la întrebări legate de propriile probleme, sau înfățișate visătoare, tandre, cu ochii melancolici sau inundați de lumină. Ele sunt ființe delicate, în expresia cărora li se citește curățenia suflătească, puritatea și pe care retina le reține cu satisfacție. Într-o altă serie de lucrări, care fac trecerea spre cele abstracte, personajele, fie ele din regnul uman sau animal, elementele care alcătuiesc ansamblul compozițional sunt mai mult sugerate. Suprafețele par catifelate, iar petele de

culoare au o ritmică dinamică. Tablourile din sfera abstractului sunt de fapt niște jocuri de culoare, încercări de armonizare în game cromatice diferite, folosind variate scheme compoziționale. De aceea artista le și intitulează: „Armonie în alb-negru”, „Armonie în roșu”, „Armonie în albastru”, „Armonie în galben”, „Armonie complementară” etc. Atât acestea, cât și cele în care elementele figurative abia se disting, au un lirism discret, rețin privirea și sunt capabile să declanșeze emoții, să creeze o stare de confort spiritual. Culorile sunt când mai vii, când sobre, întotdeauna însă proaspete, expresii ale unei poezii suave, în care se simte vibrația unui suflet cald, ocrotitor.

Expunând pentru prima dată ca absolventă a unei instituții de învățământ artistic superior, Victoria Truță, alături de alți colegi ai săi, cum sunt Crenguța Macarie, Raul Popa, Monica Turcu, Ștefan Axente, anunță un suflu primenitor în mișcarea plastică gălățeană. Notăm ca benefică prezența sa în peisajul plasticii profesioniste de aici și-i așteptăm cu interes viitoarele manifestări artistice individuale.

Portret

Portret

Portret

Portret

Autoportret

Contribuții la istoria bisericească din județul Galați (I)

Pr. Eugen DRĂGOI

ERATĂ: Prevenim cititorii noștri că în tipărirea acestui articol s-a produs o eroare de tehnoredactare în cadrul redacției și anume: textul apărut deja în numărul 155 este continuarea celui pe care îl publicăm în acest număr.

În anul 1986 apărea la București volumul *Din tezaurul arhivistic vasluian. Catalog de documente, 1399-1877*, având ca autori pe Grigore Găneț și Costică-Ioan Gârneață (366 p), lucrare științifică și instrument de lucru de certă valoare istorică. Publicația respectivă conține și câteva mărturii documentare despre zona care acum se află în jurisdicția administrativă a județului Galați, nevalorificate (cu o singură excepție), după cunoștința noastră, de istoricii și cercetătorii gălățeni.

Potrivit preocupărilor noastre vom aduce în atenție câteva astfel de contribuții documentare referitoare la viața bisericească, unele dintre mărturiile coroborându-le cu altele cunoscute sau inedite. Am optat pentru prezentarea materialului respectiv în ordine cronologică.

1803, mai 25. „Copie încredințată de Pârcălăbia din Galați, după originalul ce se află la *preotul Ioniță Bâlc*, privind curgătorii din Sandu Bâlc. La înfățișarea la judecătoria ținutului Covurlui acest izvod a fost tăgăduit¹.

Fiu al preotului Ștefan Bâlcu, preotul Ioniță Bâlcu a fost un slujitor important la Crăiești în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Făcea parte dintr-o veche familie de preoți, cel mai îndepărtat înaintaș cunoscut din arborele său genealogic fiind preotul Antohi Bâlcu, amintit în vremea domniei lui Vasile

Lupu, respectiv în anul 1647². Preotul Ioniță Bâlcu era în slujba domniei după cum ne încredințează o mărturie contemporană. Astfel, la 25 februarie 1828 cere domnitorului Ioniță Sandu Sturdza (1/13 iulie 1822-23 aprilie/5 mai 1828) să fie scutit de dări deoarece „de multă vreme s-au aflat slujind poroncilor gospod și a pământului³. Mai târziu, la 4 martie 1831, preotul Ioniță și alte neamuri ale lui răscumpără 250 stâneni de la serdarul Ioan Macarie⁴. Este înscris în catagrafiile din anii 1832 și 1838-1839 ca slujitor, alături de alți clerici la biserica Sfinții Voievozi din Crăiești, Mahalaua de Sus⁵. A avut o viață și o slujire lungă, deoarece îl întâlnim între slujitorii activi la începutul anului 1865⁶

1812, august 20. „Zapis prin care Ignatie, egumen la metocul din Galați al Mănăstirii Neamț, vinde prin mezat cizmarilor Zlatan și Penu, două dughene din ulița Fierarilor (pe care le primise în danie de la Dumitru Bărbier), cu prețul de 1.660 lei. «Sultan mezat» cu întărirea Pârcălăbiei din Galați de la aceeași dată⁷.

1812, octombrie 26. „Zapis prin care egumenul metocului din Galați al Mănăstirii Neamț vinde cizmarilor Zlatan și Penu o casă situată în spatele dughenelor din ulița Fierarilor, cumpărată mai înainte, adăugând la preț încă 30 lei⁸.

Documentele respective nu au fost cunoscute autorului micromonografiei mănăstirii gălățene publicate la jubileul celor 200 de ani de la sfințirea bisericii metocului ce a aparținut Mănăstirii Neamț⁹. Ieromonahul Ignatie s-a aflat în fruntea obștii metocului gălățean de la 1808 până către anul 1813¹⁰. Probabil că un astfel de gest ca cel al vânzării dughenelor și casei metocului Sf. Arhangheli îl va fi determinat pe

starețul Mănăstirii Neamț să-l scoată de la conducerea metocului Sf. Arhangheli din Galați pe egumenul Ignatie¹¹.

1824, octombrie 15. *Toader preot* scrie zăpisiul prin care „Toader Hotnogu vinde lui Ioan Macarie 4 stânjeni și 2 palme din moșia Crăiești, ținutul Covurlui, din bătrânul Ioan Posăi, cu prețul de 12 lei stânjenu. Această moșie o avea de la mama sa, Anița, fata lui Axinte Crăiță“¹².

Preotul Toader este *Teodoru (Toderacu) Toma*, fiul preotului Alexandru Toma cu care, de altfel slujea la biserica Sfântul Ierarh Nicolae din Crăiești (Mahalaua de Jos), potrivit catagrafiilor din anii 1832, 1838 și 1846¹³. De asemenea, este înscris în lista preoților din satul Crăiești și în ianuarie 1865¹⁴. În anul 1867 preotul Teodor Toma este transferat la biserica din satul Costi de lângă Galați¹⁵. La 9 ianuarie 1868 câțiva locuitori din Crăiești solicitau episcopului Melchisedec Ștefănescu să le fie dat înapoi preotul Teodor Toma, însă ierarhul nu le satisface această dorință¹⁶.

1828, februarie 4. „Zăpisi prin care Gheorghe, fiul preotului Stan și soția sa, Dorofteia, vând lui Ioan Macarie, fost serdar, 15 stânjeni din bătrânul Bogdan, în moșia Crăiești, ținutul Covurlui, cu prețul de 15 lei stânjenu. Martori. Scrie *Toader Sava diacon*“¹⁷.

Preotul Stan este *Stan Sava* decedat înainte de anul 1832, deoarece la recensământul din acest an este amintită *Safta, văduva preotului Stan Sava*¹⁸. Credem că acesta și-a început slujirea la Crăiești în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. În afară de Gheorghe, vânzătorul moșiei din documentul de mai sus, preotul Stan mai avea un fiu, Neculai, ambii înscriși în categoria rușășilor, la 1832¹⁹. Diaconul Toader Sava este unul dintre mulții slujitori (preoți, diaconi dascăli) aparținători vechii familii Sava din Crăiești. Tot diaconul Toader Sava scrie și zăpisiul prin care Dumitrache Coniță și soția sa, Catrina, vând lui Ioan Macarie serdar, la 6 martie 1829, o bucată de vie din Crăiești cu prețul de 40 de lei²⁰.

Note:

¹ Grigore Găneț, Costică-Ioan Gârneață, *Din tezaurul arhivistic vasluian. Catalog de documente, 1399-1877*, București, 1986, p. 108, doc. 363.

² Ing. Dumitru Lețcae, Ing. Teodor Țuchel, Nicolae Lețcae, *Date monografice despre Crăieștii de Covurlui, jud. Galați, com. Vârlezi*, ms. dactilografiat, 284 f., aflat în posesia familiei preotului Alecu Nistor (decedat), care a slujit până la pensionarea sa la biserica Sf. Nicolae din Galați. Manuscrisul mi-a fost încredințat spre cercetare de dna prof. Adina Șuşnea, de la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin“ din Galați, căreia îi mulțumesc și pe această cale. Informația respectivă la f. 91.

³ *Documente răzășești*, vol. I, Bârlad, 1932 – 1933, p. 90-91.

⁴ Paul Păltănea, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, manuscris dactilografiat, 1985-1990, la Biblioteca V. A Urechia, Galați, comentariu la doc. nr. 478.

⁵ Ing. Dumitru Lețcae, Ing. Teodor Țuchel, Nicolae Lețcae, *ms. cit.*, f. 176-177, 185.

⁶ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3. Listă a preoților aflători în fiecare comună din Plasa Horincea, întocmită la 28 ianuarie 1865.

⁷ Grigore Găneț, Costică-Ioan Gârneață, *op. cit.*, p. 122, doc. 427. Primul document este citat și de Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, ediția a doua, Editura Partener, Galați, 2008, p. 243. Potrivit lui Paul Păltănea, ulița Fierarilor se afla, probabil în zona Piața Veche.

⁸ Grigore Găneț, Costică-Ioan Gârneață, *op. cit.*, p. 122, doc. 428.

⁹ Arhim. Daniil Oltean, *Mănăstirea Sfinții Arhangheli – Metoc din Galați*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005.

¹⁰ *Ibidem*, p. 19-20.

¹¹ *Ibidem*, p. 20-21.

¹² Grigore Găneț, Costică-Ioan Gârneață, *op. cit.*, p. 151, doc. 563.

¹³ Ing. Dumitru Lețcae, Ing. Teodor Țuchel, Nicolae Lețcae, *ms. cit.*, f. 112, 185, 186.

¹⁴ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3.

¹⁵ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, fond Dosare generale, dosar nr. 726/1867.

¹⁶ *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 233/1868, f. 1.

¹⁷ Grigore Găneț, Costică-Ioan Gârneață, *op. cit.*, p. 165, doc. 618.

¹⁸ Apud Ing. Dumitru Lețcae, Ing. Teodor Țuchel, Nicolae Lețcae, *ms. cit.*, f. 106.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ Grigore Găneț, Costică-Ioan Gârneață, *op. cit.*, p. 168, doc. 632.

Sinele și spațiul

Eugen HOLBAN

Poziția sinelui în spațiu a fost înțeleasă mult mai bine din momentul în care omul s-a fixat – nu doar temporar – undeva într-un punct și s-a desăvârșit prin sesizarea liniei orizontului în totalitatea ei.

Se descoperiseră astfel două valori fundamentale – vatra și conturul unui spațiu semnificativ – valori proprii relației om-spațiu și civilizației, valori culturale care prefigurau de fapt **cercul**. Din spațiul HAOS se delimitase foarte clar un spațiu socio-cultural.

Schematic vorbind, cercul a fost intuit după fixarea definitivă și nefavorizată de conformația solului, mai precis de existența vreunui adăpost natural, ci, prin construirea acestuia, decizie excepțională, susținută și de competență.

I se asigura astfel un adăpost permanent și total vetrei și focului.

Unii teoreticieni susțin că geometria s-a născut fie prin mistria zidarului, fie prin parcelarea pământului (Herbert Read) sau că, geometrizarea în arta plastică ar fi determinată de climă, favorizantă, în acest sens fiind clima aspră a nordului ori cea a tropicelor. Atât imaginile vitaliste cât și cele geometrice sau geometrizante s-au născut pe anumite trepte ale timpului, fiecare dintre ele afirmându-se în epoca și în spațiile în care clima și alți factori le-au fost favorabili. Indiferent de climă și de spațiu geometria – nu ca știință bineînțeles – s-a născut în cea de-a doua epocă a pietrei și în nici un caz printr-un singur factor, de excepție, ci prin concursul mai multora, printre care și cel psihic.

Fixându-și adăpostul permanent omul descoperă posibilitatea relaționării față de reperatele mai importante ale spațiului.

Pornind deci de la vatră, a ajuns la reperarea unor puncte de pe linia orizontului. Prin această operațiune se desena un alt element al cercului, raza, care nu însemna practic decât recapitularea traseului parcurs în etapa imediat premergătoare fixării.

S-ar putea spune astfel că în momentul înscrierii definitive în sistemul de relații spațiale geometrice, cercul era integrat într-un tot sub aspect psiho-cultural.

Fixarea nu trebuie înțeleasă însă în sensul imobilizării, a constrângerii fizice într-un spațiu restrâns ci în sensul ordonării relației om-spațiu, spațiul social devenind cerc concentric cercului fundamental descris de linia orizontului.

Ieșind temporar din cadrul cercului fundamental în incursiuni de vânătoare, omul sedentar nu și-a părăsit condiția sa social-culturală, din contră, în plan psihic obține chiar un câștig, forțată fiindu-i memoria să sintetizeze conformația spațiului părăsit, în plus toate mișcărilor lui,

indiferent de distanță ori direcție, fiindu-i condiționate de centrul cercului, **vatra**.

Trăind inițial ca vânător și culegător, primitivul analizase (empiric) mișcarea în primul rând în relația om-animal. Animalul, ca principală sursă de hrană, îi condiționa atât spațiile în care era obligat să se deplaseze temporar, precum și viteza cu care trebuia să-l urmărească în anumite situații.

Viteza ideală, necesară vânătorului ce hăituește un animal sălbatic pentru a-l răpune cu ajutorul unor arme rudimentare, ar trebui să fie cel puțin egală cu viteza animalului hăituit. Ar trebui să ne gândim astfel, la aspirația artistului vânător — ori a vânătorului-artist spre realizarea unor viteze corespunzătoare rezolvării celor mai dificile momente ale acțiunii. Dacă agerimea și viteza ca de manifestare ale vitalității sunt clar accentuate, s-ar putea ca în imaginile plastice ale animalelor gravate în epoca paleolitică, acesta să-și fi transpus și propriile aspirații spre obținerea acelor atribute.

Se poate sugera astfel că relația de simpatie dintre artist și imaginea reprezentată s-a realizat în primul rând prin intermediul, vitezei, mai corect spus prin sugestia impusă imaginii de propria sa aspirație.

Mult mai târziu, după apariția tehnicii țesutului și a olăritului, după ce ornamentica scapă treptat de sub controlul modelelor preexistente, imaginile vor sugera tot mai mult funcția (îndeosebi mișcarea) în detrimentul asemănării anatomice. Apar formele geometrizante și geometrice, despre care, putem spune că s-au născut fie prin prelucrarea sugestiilor oferite de natură, fie prin deducții logice, zămislite pe cale psihoculturală, direct, fără acea succesiune de forme intermediare de la un model la forma finită.

Cea mai perfectă ipostază a mișcării terestre este roata.

Se spune că a fost inventată din dorința de a reprezenta grafic, ori de a abstractiza, mersul. Ea reprezintă echilibrul perfect dintre cele două stări opuse, **mișcare-repaus**.

De la forma arcuită a siluetei animalului surprins în ipostaza cea mai acută a mișcării – saltul peste un obstacol – până la vultură, spirală ori cerc, ornamente păstrate îndeosebi pe obiectele de ceramică, se poate demonstra că facem parte din spațiul cultural în care s-au pus bazele geometriei. Iar prin transhumanță, ciobanii noștri care-și părăseau temporar vatra, nu-și abandonau și condiția social-culturală câștigată în urmă cu milenii. Plecând cu turmele, unii dintre ei lăsau în urmă pe ceilalți membri ai familiei și odată cu aceștia mai lăsau și un spațiu fundamental. Păstrau în memorie poziția clară a vetrei față de reperatele de pe linia orizontului, deplasările lor ordonându-se în funcție de acel reper fix. Cum s-ar spune, ciobanii români purtau pretutindeni în suflete cercul civilizației sedentare, premisă esențială în manifestarea sentimentului de DOR, căci, ideea reîntoarcerii rămâne pentru noi o tulburătoare permanență.

Republica femeilor (III)

(urmare din numărul 155)

Marius CHIRU

JULIANE: Nu va dura mult.

MARLENE(*psihedelic*): Da, plouă. Nu l-am omorât. Vântul din nord îmi biciuie tenul, ca o mască mortuară.

JULIANE: Sângele lui Franz e pe mâinile tale.

MARLENE: Nu este adevărat.

FRIDA(*închinând paharul către public*):

Când voi scăpa de aici... Vă promit... Nu mă va mai atinge niciun bărbat. Acestea două (*arată spre Juliane și Marlene*) sunt sclavele unui bărbat. (*sparge paharul de podea*) Eu sunt o femeie liberă. (*își scoate pantofii, pe rând și îi aruncă în Marlene, impasibilă*)

MARLENE(*zbiară*): Nu eu. (*în șoaptă*) Bine. Eu, eu... Și ce vreți de la mine?

JULIANE(*mecanic, în același timp cu următoarea replică a Marlenei*): Iubitul mi-a adus parfumul preferat, tocmai de la Paris.

MARLENE(*face gesturi de implorare către celelalte două*): Sunt doar un om...

FRIDA: Ascultă alaiul morților, cu zumzetul lui de albine...

JULIANE: Am două bilete la cinema. (*Fridei*) Am să îți dau și ție niște bani. Jigodia asta a ascuns banii. În Elveția. (*scoate de undeva un teanc de bancnote și le aruncă pe jos*) Am s-o trimit la spânzurătoare.

MARLENE: Dar nu am să trădez idealurile.

Șuieratul unei bombe lansate de un avion. Explozia. Totul se zguduie, luminile se sting.

FRIDA: Ce a fost asta?

Lumini care dau impresia unui apus. În partea dinspre culise se reliefează, pe un cer roșiatic, Poarta Brandenburg, Turnul de televiziune berlinez, Catedrala Germaniei.

MARLENE: Sunt o cocotă, o cocotă mizerabilă. Am pardesie de vânzare. Veniți și cumpărați-mă. Am învins!

Lumina a crescut, astfel că personajele de pe scenă se zăresc. Frida umblă din stânga în dreapta. Juliane stă cocoțată, în picioare, pe scaun. Marlene, prăbușită, întinde mâinile înspre ele. Lenin nu mai este acolo.

FRIDA: Ce a fost asta?

Pauză lungă.

JULIANE: Depravare, escatologie, puritanism.

MARLENE(*își scoate masca și o aruncă pe scenă, vocea ei inițială*): Apă!

JULIANE: Imediat, surioara mea iubită!

Juliane coboară de pe scaun, ia un pahar de apă și se îndreaptă spre Marlene. O înconjoară de câteva ori și apoi, îi toarnă paharul de apă în cap. Aceasta, prăbușită, nu are nicio reacție. Frida aplaudă.

FRIDA: Eu sunt Frida, copilul huliganilor!

JULIANE: Da. Tu ești Frida, Frida, Frida!

FRIDA(*cu ochii la public*): Dacă statul nu ar mai exista, atunci m-aș sinucide.

MARLENE: Halal anarhistă!

JULIANE: În această cameră au fost doi bărbați!

MARLENE: Adevărat grăiești!

JULIANE(*îngrijorată*): Unde sunt?

MARLENE: Au început lucrările la un zid. Cred că au plecat la muncă.

FRIDA: Un zid? Ce interesant...

MARLENE(*îngăduitoare*): Trece prin mijlocul orașului.

Marlene se ridică și se așează pe marginea patului

(sfârșit)

Din sumar:

Premiile revistei *Dunărea de Jos*, Ed. a X-a - p.2
Luna fotografiei - p.3
Seara Artelor la Cluj - p.3
Seară de poezie estoniană la Galați - p.4
Tema iubirii... , Cătălina Radu - p.6
Interviu cu Valentin Uritescu, Vall Alexandru - p. 8
Medicină și cultură, Andra Dragomir - p.11
Trio Pro Arte, Biroul de presă - p.12
Eu sunt din țara..., Nicolae Bacalbașa - p.14
Săbiile lui C-tin Brâncoveanu (II), Radu Moțoc - p.16
Școala românească gălățeană, George Milea - p.18
O lirică a regăsirii, cronică de O. Mihalcea - p.20
Voiaj în Rusia Meridională și ..., cronică de Livia Nemțeanu-Chiriacescu - p.21
Despre nemurire, foarte puțin, Stela Iorga - p.24
Poezie: Nicolae Vălăreanu Sârbu - p.26
Poezie: Andreea Șarcani - p.27
Proiect fotoliterar "De mână prin artă și prin viață":
Ramona-Sandrina & Marius Ionuțș - p.28
Proză: Balerina desculță, Cristina Grigorov - p.32
Poezie: Marin Ifrim - p.33
Timpul - o linie frumoasă..., Alexandru Cocetov - p.34
Proză: Naufragiați pe Dunăre, Ioan Gh. Tofan și Viorel Crăciun - p.36
Biserica românilor..(II), Radu Moțoc - p.39
Dicționar Artiști Plastici Gălățeni 94 , C. Stoica - p.42
Morphochroma: Victoria Truță, C. Stoica - p.44
Contribuții la istoria..., Pr. Eugen Drăgoi - p.46
Sinele și spațiul, Eugen Holban - p.48
Republica femeilor (III), teatru de Marius Chiru - p.49

Suflet
cătore suflet!

Revista *Dunărea de Jos*

EDITOR:

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”

Str. Domneasă, nr. 61, Galați, cod. 80008

tel.: 0236 418400, fax: 415590

e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583 - 0225

Manager:

Sergiu DUMITRESCU

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florinazaarina@yahoo.com

DTP: Eugen UNGUREANU

nashu1962@yahoo.com

Culegere și corectură:

Laura DUMITRACHE,

Ina Diana PANAMARCIUC

Tematici:

Numărul 157, Martie

Poezia și Trupul

Numărul 158, Aprilie

**Crișan Mușețeanu, 100 ani de la
naștere**

Numărul 159, Mai

Poezie persană

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) sau pe adresa de facebook *ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Revista *Dunărea de Jos* este membră APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România)

156 - Antoine de Saint-Exupéry - mit, geniu sau modă înțepenită?

Galatați, cod 800008, str. Domnească nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro

Antoine-Marie Roger, viconte de Saint-Exupéry (n. 29 iunie 1900, Lyon - d. 31 iulie 1944, deasupra Mării Mediterane) a fost romancier, eseist și reporter francez, aviator căzut pe frontul antifascist. S-a făcut cunoscut unui cerc larg de cititori în special datorită povestirii „Le Petit Prince” („Micul Prinț”, 1943), una din cele mai răspândite cărți din lume, tradusă în circa 110 limbi.

